

ORDINUL

mun. Chișinău

" 17 " august 20 26

Nr. 362

Cu privire la aprobarea „Planului general de acțiune pentru intervenția și gestionarea focarelor de organisme de carantină și a altor organisme dăunătoare plantelor pe teritoriul Republicii Moldova”

În temeiul art. 27-28 din Legea nr. 422/2023 privind măsurile de protecție împotriva organismelor dăunătoare plantelor, Hotărârea Guvernului nr. 679/2024 pentru aprobarea Regulamentului privind aplicarea măsurilor de protecție împotriva organismelor dăunătoare plantelor, Hotărârea Guvernului nr. 161/2026 cu privire la stabilirea măsurilor pentru izolarea și eradicarea organismelor dăunătoare, Regulamentul privind organizarea și funcționarea Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.345/2026 și în scopul intervenției și gestionării focarelor de organisme de carantină și a altor organisme dăunătoare plantelor,

ORDON:

1. Se aprobă „Planul general de acțiune pentru intervenția și gestionarea focarelor de organisme de carantină și a altor organisme dăunătoare plantelor pe teritoriul Republicii Moldova”, care cuprinde Partea I — Cadrul general și Partea a II-a — Planuri de acțiune specifice pe organism dăunător, incluzând modulul 9.1 „*Grapevine flavescence dorée* phytoplasma și vectorul *Scaphoideus titanus*”

2. Se pune în sarcina:

2.1 Șefilor subdiviziunilor teritoriale pentru siguranța alimentelor, aducerea la cunoștință, sub semnătură, a prevederilor planului menționat la pct.1 tuturor inspectorilor din domeniul protecției plantelor;

3. Prezentul ordin intră în vigoare la data semnării.

4. Controlul asupra executării prezentului ordin se pune în sarcina Direcției protecția plantelor.

Director general interimar

Alexandr MANCIU

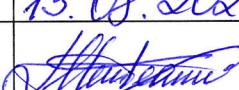
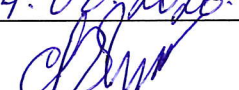
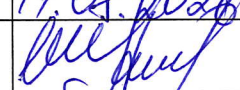
	Plan general de acțiuni pentru gestionarea focarelor de organisme dăunătoare plantelor pe teritoriul Republicii Moldova	Ediția: 1
		Revizia: 0
		Data aplicării:

Plan general de acțiune pentru intervenția și gestionarea focarelor de organisme de carantină și a altor organisme dăunătoare plantelor pe teritoriul Republicii Moldova

LISTA DE CONTROL A EDITIEI / REVIZIEI

Nr.	Pagini modificat	Capitol Paragraful	Descrierea modificării	Data reviziei/ ediției	Numele, prenumele, semnătura			
					Elaborat	Verificat	Coordonat	Aprobat
1.								
2.								
3.								
4.								

LISTA DE AVIZĂRI/APROBĂRI

	Elaborat	Verificat	Coordonat	Aprobat
Nume:	Dorin MUNTEANU	Viorel CHETRARI	Aliona CASTRAVEȚ	Alexandr MANCIU
Funcția	Inspector principal Direcția protecția plantelor	Șef Direcția protecția plantelor	Directoare generală adjunctă	Director general interimar
Data	13.08.2026	14.08.2026	14.08.2026	14.08.2026
Semnătura				

	Plan general de acțiuni pentru gestionarea focarelor de organisme dăunătoare plantelor pe teritoriul Republicii Moldova	Ediția: 1
		Revizia: 0
		Data aplicării:

Partea I

1. DISPOZIȚII GENERALE

1.1. Scopul planului

Prezentul Plan general de acțiune pentru intervenția și gestionarea focarelor de organisme de carantină și a altor organisme dăunătoare plantelor pe teritoriul Republicii Moldova (în continuare – Planul general) stabilește cadrul operațional, instituțional și tehnic unic pentru prevenirea introducerii și răspândirii organismelor dăunătoare plantelor, precum și pentru gestionarea eficientă, rapidă și proporțională a situațiilor generate de depistarea acestora.

Scopul final este asigurarea unei capacități naționale de reacție rapidă, coordonată și proporțională cu nivelul de risc fitosanitar identificat, prin aplicarea măsurilor de monitorizare, izolare, control, eradicare sau, după caz, de limitare a răspândirii organismelor dăunătoare, cu un impact minim asupra sectorului agricol, horticola, silvic, a comerțului cu plante și a biodiversității Republicii Moldova.

1.2. Domeniul de aplicare

Prezentul plan se aplică pe întreg teritoriul Republicii Moldova și constituie documentul de referință pentru organizarea și desfășurarea activităților de prevenire, supraveghere și intervenție în cazul suspiciunii sau confirmării prezenței unui organism dăunător de carantină reglementate și a altor organisme dăunătoare plantelor care prin caracteristicile biologice, capacitatea de răspândire sau impactul economic, social ori de mediu, prezintă un risc fitosanitar ridicat pentru Republica Moldova.

Prezentul Plan general servește drept plan de acțiuni permanent al Agenției naționale pentru siguranța alimentelor. În cazul în care prezența unui organism dăunător prioritar este confirmată oficial, autoritatea competentă adoptă imediat planul de acțiuni prevăzut la art. 27 alin. (1) din Legea nr. 422/2023, care se constituie din: cadrul general al prezentului document (Partea I) și modulul tehnic specific organismului confirmat (Partea a II-a).

Prevederile Părții I (cadrul general) sunt aplicabile tuturor autorităților și instituțiilor implicate în domeniul fitosanitar, precum și operatorilor profesioniști, proprietarilor sau deținătorilor de terenuri, producătorilor agricoli, silvici și horticoli, unităților de cercetare, laboratoarelor și altor părți interesate care au sau pot avea un rol în prevenirea, depistarea, controlul sau eradicarea organismelor dăunătoare.

	Plan general de acțiuni pentru gestionarea focarelor de organisme dăunătoare plantelor pe teritoriul Republicii Moldova	Ediția: 1
		Revizia: 0
		Data aplicării:

Prevederile Părții a II-a (module specifice pe organism dăunător) se aplică, pentru fiecare organism inclus în prezentul document, de la momentul depistării unei suspiciuni și până la finalizarea acțiunilor de eradicare, izolare/limitare sau monitorizare post-eradicare, după caz.

Includerea unui nou organism dăunător în domeniul de aplicare al planului (printr-un modul nou în Partea a II-a) se face prin decizia conducerii Agenției naționale pentru siguranța alimentelor, la propunerea direcției de profil fără a fi necesară revizuirea integrală a Părții I.

1.3. Obiectivele planului

Planul urmărește realizarea următoarelor obiective:

- asigurarea detectării timpurii a organismelor dăunătoare, prin supraveghere bazată pe risc;
- stabilirea unui mecanism unic, clar și testabil de notificare, confirmare și activare a răspunsului;
- prevenirea introducerii și răspândirii organismelor dăunătoare pe teritoriul Republicii Moldova;
- aplicarea măsurilor de eradicare sau de izolare/limitare, proporțional cu nivelul de risc identificat și cu fezabilitatea tehnică și economică a intervenției;
- reducerea impactului economic, social și de mediu generat de organismele dăunătoare, inclusiv prin mecanisme de sprijin pentru operatorii afectați;
- asigurarea cooperării eficiente între autoritățile competente, operatorii profesioniști, autoritățile administrației publice locale și alte părți interesate;
- asigurarea unei comunicări publice coerente, care să prevină panica și dezinformarea în cazul unui focar;
- protejarea producției agricole, a fondului forestier, a vegetației spontane și a biodiversității;
- asigurarea conformității cu legislația națională și cu standardele internaționale aplicabile în domeniul fitosanitar (Regulamentul (UE) 2016/2031, standardele EPPO seria PM 9 și PM 7, standardele ISPM ale CIPP/IPPC);
- menținerea unei capacități de reacție testate periodic, prin instruire și exerciții de simulare, inclusiv pentru scenarii de resurse limitate (focare simultane, capacitate insuficientă de laborator).

	Plan general de acțiuni pentru gestionarea focarelor de organisme dăunătoare plantelor pe teritoriul Republicii Moldova	Ediția: 1
		Revizia: 0
		Data aplicării:

2. CADRUL NORMATIV ȘI INSTITUȚIONAL

2.1. Baza legală și documente de referință comune

Prezentul Plan general este elaborat în conformitate cu următoarele acte normative naționale:

- Legea nr. 422 din 22.12.2023 privind măsurile de protecție împotriva organismelor dăunătoare plantelor, în special art. 17-19 (eradicare), art. 25 (planuri de contingență), art. 27 (planuri de acțiuni), art. 28 (izolare/limitare) și art. 106 (sanțiuni);
- Hotărârea Guvernului nr. 679 din 02.10.2024 pentru aprobarea Regulamentului privind aplicarea măsurilor de protecție împotriva organismelor dăunătoare plantelor;
- Hotărârea Guvernului nr. 558 din 22.07.2011 privind măsurile specifice mai stricte din domeniul fitosanitar pentru a preveni introducerea sau răspândirea în Republica Moldova a unor organisme dăunătoare plantelor, a produselor vegetale și a altor obiecte;
- Hotărârea Guvernului nr. 1045 din 05.10.2005 pentru aprobarea Regulamentului privind importul, stocarea, comercializarea și utilizarea produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților;
- Hotărârea Guvernului nr.432 din 21.06.2024 cu privire la aprobarea Regulamentului privind producerea, controlul calității, certificarea și comercializarea materialului de înmulțire a viței de vie
- Hotărârea Guvernului nr.161 din 08.04.2026 cu privire la stabilirea măsurilor pentru izolarea și eradicarea organismelor dăunătoare.
- Legea nr. 131 din 08.06.2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător;

și cu următoarele referințe internaționale:

- Standardele Internaționale pentru Măsuri Fitosanitare (ISPM) elaborate sub egida Convenției Internaționale pentru Protecția Plantelor (CIPP/IPPC), în special ISPM 5 (glosar), ISPM 6 (supraveghere), ISPM 8 (determinarea statutului unui dăunător într-o zonă), ISPM 9 (măsuri de eradicare), ISPM 27 (protocoale de diagnostic), ISPM 31 (metodologii de eșantionare);
- standardele EPPO seria PM 9 (planuri naționale de contingență/eradicare pe organism dăunător) și seria PM 7 (protocoale de diagnostic), inclusiv standardul-cadru PM 9/10(1) Generic elements for contingency plans;
- recomandările Organizației Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură (FAO) și buletinele Locust Watch, pentru organismele cu risc de migrație transfrontalieră.

	Plan general de acțiuni pentru gestionarea focarelor de organisme dăunătoare plantelor pe teritoriul Republicii Moldova	Ediția: 1
		Revizia: 0
		Data aplicării:

2.2. Autorități și instituții implicate

Implementarea prezentului Plan general implică participarea mai multor autorități și instituții, în funcție de competențele stabilite prin legislația națională.

Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor (ANSA)

ANSA este autoritatea competentă la nivel național responsabilă de implementarea politicilor în domeniul protecției plantelor și carantinei fitosanitare. Prin direcția de profil, ANSA:

- coordonează elaborarea, implementarea și revizuirea Planului general și a modulelor specifice;
- centralizează informațiile raportate de subdiviziunile teritoriale, efectuează verificări și dispune măsuri pentru remedierea neconformităților;
- asigură cooperarea internațională (EPPO, CIPP/IPPC, Comisia Europeană – prin sistemul IMSOC/EUROPHYT) și cu autoritățile fitosanitare ale statelor vecine;
- convoacă și coordonează comisia pentru situații de criză fitosanitară și aprobă planurile de acțiuni pentru focarele confirmate.

Subdiviziunile Teritoriale pentru Siguranța Alimentelor (STSA)

STSA implementează în teren planul de monitorizare/supraveghere și măsurile dispuse de direcția de profil: efectuează inspecții, amplasează și citesc capcanele, prelevează probe, identifică operatorii și suprafețele din zonele de risc sau demarcate, comunică cu operatorii și raportează rezultatele către direcția de profil.

Centrul Național Sănătatea animalelor, Plantelor și Siguranța Alimentelor (CNSAPSA)

CNSAPSA efectuează diagnosticarea și/sau confirmarea organismelor dăunătoare, aplică protocoalele de diagnostic EPPO/ISPM relevante, emite buletinele de analiză oficiale și participă la elaborarea materialelor tehnice de recunoaștere a dăunătorilor. Pentru organismele dăunătoare pentru care CNSAPSA nu dispune de capacitate de confirmare moleculară, modulul specific din Partea a II-a indică laboratorul extern de referință.

Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare (MAIA)

MAIA asigură susținerea și coordonarea strategică, inclusiv alocarea resurselor bugetare necesare și integrarea planului în politicile agricole naționale.

	Plan general de acțiuni pentru gestionarea focarelor de organisme dăunătoare plantelor pe teritoriul Republicii Moldova	Ediția: 1
		Revizia: 0
		Data aplicării:

Agenția de Mediu (AM)

AM contribuie la evaluarea impactului asupra mediului al măsurilor de eradicare/control și gestionează avizele de mediu necesare.

Administrația Publică Locală (APL)

APL sprijină logistic intervențiile în teren (acces la terenuri, identificarea zonelor de risc, sprijin informativ pentru populație) și facilitează comunicarea cu comunitățile locale afectate.

Institute de cercetare și instituții tehnice

Institutele de cercetare (de exemplu, institute de cercetare agricolă, institute de zoologie/entomologie) furnizează expertiză științifică, participă la evaluarea riscului și, pentru anumite organisme dăunătoare, pot efectua direct acțiuni de monitorizare.

Operatorii profesioniști și proprietarii/deținătorii de terenuri

Operatorii profesioniști din domeniul agricol, horticul și forestier, precum și proprietarii sau deținătorii de terenuri au obligația de a permite efectuarea inspecțiilor, de a respecta măsurile impuse, de a raporta suspiciunile și de a colabora cu autoritățile competente.

Asociațiile profesionale și alte părți interesate

Asociațiile de fermieri, viticultori, pomicultori sau silvicultori, precum și alte organizații neguvernamentale relevante sunt consultate la elaborarea și revizuirea planurilor și pot fi incluși în comisia pentru situații de criză ca reprezentanți ai sectoarelor afectate.

2.3. Comisia pentru situații de criză

Pentru fiecare focar confirmat sau suspiciune cu potențial ridicat de extindere, ANSA activează o comisie pentru situații de criză, structură unică, valabilă pentru toate organismele dăunătoare reglementate de prezentul plan, completată, după caz, cu experți specifici organismului în cauză.

Componenta comisiei pentru situații de criză

- **Președinte/coordonator:** directorul general adjunct pe domeniul fitosanitar ANSA;
- **Membri permanenți:** șeful direcției pe profil fitosanitar ANSA; șeful Centrului Național Sănătatea animalelor, Plantelor și Siguranța Alimentelor (CNSAPSA); coordonatorul STSA din subdiviziunea/subdiviziunile teritoriale afectate; un reprezentant MAIA; un reprezentant al Agenției de Mediu (atunci când măsurile au impact asupra mediului);

	Plan general de acțiuni pentru gestionarea focarelor de organisme dăunătoare plantelor pe teritoriul Republicii Moldova	Ediția: 1
		Revizia: 0
		Data aplicării:

- **Membri incluși, în funcție de organismul dăunător:** reprezentant al institutului de cercetare partener, consultant științific, reprezentant al asociațiilor profesionale din sectorul afectat;
- **Persoana de contact pentru comunicare:** desemnată nominal de către comisia pentru situații de criză imediat după activare, cu număr de telefon și adresă electronică dedicate, publicate pe pagina oficială a ANSA.

Atribuțiile comisiei pentru situații criză

- evaluează informațiile primite și decide activarea modulului specific din Partea a II-a;
- elaborează și aprobă, în maximum 24-48 de ore, calendarul de aplicare a măsurilor pentru focarul concret;
- decide, pe baza criteriilor dacă strategia aplicată este eradicarea sau izolarea/limitarea organismului dăunător;
- alocă resursele necesare și solicită, dacă este cazul, sprijin extern;
- desemnează persoana de contact pentru comunicare și aprobă mesajele oficiale;
- ține evidența deciziilor luate și a justificării acestora, pentru trasabilitate și raportare ulterioară;
- se dizolvă sau își reduce activitatea după ce autoritatea competentă constată că focarul a fost eradicat sau că riscul a fost adus la un nivel acceptabil, conform criteriilor stabilite în modulul specific.

În cazul conflictelor de competență între instituțiile reprezentate în comisia pentru situații de criză, decizia finală revine președintelui comisiei (directorul general adjunct pe domeniul fitosanitar ANSA), care poate solicita, dacă este necesar, medierea MAIA.

2.4. Accesul pe proprietăți private și alte temeuri de intervenție

Inspectorii fitosanitari ai STSA-ANSA au dreptul de acces pe terenurile, în spațiile de producție, depozitare și comercializare, precum și la mijloacele de transport ale operatorilor, proprietarilor și deținătorilor de terenuri, în condițiile stabilite de Legea nr. 422/2023 și de Legea nr. 131/2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător, în scopul efectuării inspecțiilor, prelevării de probe și verificării respectării măsurilor fitosanitare dispuse.

Refuzul de a permite accesul, de a furniza informații sau de a respecta măsurile dispuse atrage aplicarea sancțiunilor prevăzute de codul contravențional nr. 218/2008.

Pentru proprietăți situate în zone cu acces restricționat din alte motive (zone militare, arii naturale protejate, proprietăți cu regim special), STSA solicită, din timp, protocoale de

Plan general de acțiuni pentru gestionarea focarelor de organisme dăunătoare plantelor pe teritoriul Republicii Moldova

Ediția: 1

Revizia: 0

Data aplicării:

colaborare cu instituțiile responsabile de administrarea acestora, pentru a evita întârzieri în cazul unui focar.

3. DEFINIȚII ȘI ABREVIERI

Termenii și abrevierile de mai jos sunt utilizați în sensul prezentat în cuprinsul întregului document (Partea I și Partea a II-a).

3.1. Definiții

autoritate competentă – ANSA – autoritate administrativă centrală din subordinea Guvernului, responsabilă de implementarea politicilor în domeniul protecției plantelor și carantinei fitosanitare, de organizarea controalelor și a altor activități oficiale, în conformitate cu legislația națională;

organism dăunător – orice specie, varietate sau biotip de origine vegetală ori animală, sau orice alt agent patogen, inclusiv virus, viroid sau fitoplasmă, care dăunează plantelor și produselor vegetale, aducând prejudiciu economic;

organism dăunător de carantină – organism dăunător de o importanță economică, socială sau de mediu astfel încât este relevant pentru întreg teritoriul Republicii Moldova, care nu este prezent pe teritoriul țării sau este prezent dar nu este larg răspândit, și pentru care sunt aplicate măsuri oficiale;

organism dăunător prioritar – organism dăunător de carantină care, dintre toate organismele dăunătoare de carantină, are cel mai sever impact economic, social sau de mediu potențial pentru teritoriul Republicii Moldova și pentru care se aplică prezentul Plan general în regim prioritar;

focar – zonă delimitată în care a fost depistată și confirmată oficial prezența unui organism dăunător și în care se aplică măsuri de combatere și/sau eradicare;

Fișă de stabilire a zonelor delimitate – ansamblu de inspecții vizuale, eșantionări și/sau capturi prin capcane, efectuat imediat după confirmarea oficială a unui focar, având drept scop stabilirea limitelor reale ale zonei infestate și ale zonei tampon, pe baza biologiei organismului dăunător (capacitate de dispersie, vector, condiții de teren);

zonă infestată – teritoriul în care prezența organismului dăunător a fost confirmată oficial prin inspecții și/sau teste de laborator, inclusiv plantele susceptibile din imediata apropiere a celor confirmate;

zonă tampon – teritoriul adiacent zonei infestate, de o lățime stabilită specific pentru fiecare organism dăunător, în care se aplică măsuri fitosanitare de prevenire și supraveghere

	Plan general de acțiuni pentru gestionarea focarelor de organisme dăunătoare plantelor pe teritoriul Republicii Moldova	Ediția: 1
		Revizia: 0
		Data aplicării:

intensivă, cu scopul de a împiedica extinderea organismului dăunător dincolo de zona infestată;

eradicare – aplicarea unor măsuri fitosanitare cu scopul de a elimina complet un organism dăunător dintr-o zonă;

izolare/limitare – complex de măsuri fitosanitare care se aplică în zona infestată și în zona tampon, cu scopul de a limita răspândirea unui organism dăunător atunci când eradicarea nu este fezabilă din punct de vedere tehnic sau economic;

supraveghere bazată pe risc – metodologie de planificare a monitorizării prin care resursele de inspecție și eșantionare sunt alocate prioritar zonelor, culturilor și căilor de introducere cu probabilitate mai mare de prezență a organismului dăunător;

monitorizare/supraveghere – colectarea sistematică de date, prin inspecții vizuale, capcane și/sau teste de laborator, cu scopul de a detecta timpuriu prezența unui organism dăunător sau de a confirma absența acestuia într-o zonă;

plan de urgență – procedură generală, valabilă independent de existența unui focar real, care descrie cadrul instituțional, responsabilitățile și măsurile-tip aplicabile unui organism dăunător; în prezentul document. *(această funcție este îndeplinită de Partea I, împreună cu descrierea tehnică din Partea a II-a);*

plan de acțiuni – document specific unui focar real, adoptat imediat după confirmarea oficială a prezenței unui organism dăunător prioritar, conform art. 27 din Legea nr. 422/2023, care stabilește măsurile de eradicare/limitare;

comisia pentru situații de criză – structură de coordonare instituțională, activată pentru gestionarea unui focar confirmat sau a unei suspiciuni cu risc ridicat;

notificare – comunicare oficială, internă sau internațională, privind o suspiciune sau o confirmare a prezenței unui organism dăunător;

incidență – proporția sau numărul de unități în care un organism dăunător este prezent într-un eșantion, într-un transport, pe un teren sau într-o populație definită;

prag economic de dăunare – nivel al populației unui organism dăunător care provoacă pierderi, justificate din punct de vedere economic, mai mari decât costurile totale ale tratamentelor de combatere;

stabilire – perpetuarea, pe o perioadă previzibilă, a unui organism dăunător într-o zonă, în urma introducerii acestuia;

Plan general de acțiuni pentru gestionarea focarelor de organisme dăunătoare plantelor pe teritoriul Republicii Moldova

Ediția: 1

Revizia: 0

Data aplicării:

trasabilitate – capacitatea de a reconstitui, pe baza înregistrărilor și marcajelor, originea, traseul și destinația plantelor, produselor vegetale sau a altor obiecte reglementate, precum și a probelor prelevate;

direcția de profil — structura organizatorică din cadrul Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor (cu statut de direcție) cu atribuții în domeniul protecției plantelor și carantinei fitosanitare, desemnată să coordoneze implementarea prezentului plan.

3.2. Abrevieri

- ANSA – Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor
- STSA – Subdiviziunea Teritorială pentru Siguranța Alimentelor
- CNSAPSA – Instituția Publică Centrul Național Sănătatea animalelor, Plantelor și Siguranța Alimentelor (Laboratorul fitosanitar)
- MAIA – Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare
- AM – Agenția de Mediu
- APL – Administrația Publică Locală
- PIF – Posturi de Inspecție la Frontieră
- PUF – Produse de uz fitosanitar
- EPPO – Organizația Europeană și Mediteraneeană pentru Protecția Plantelor (European and Mediterranean Plant Protection Organization)
- IPPC / CIPP – Convenția Internațională pentru Protecția Plantelor (International Plant Protection Convention)
- ISPM – Standard Internațional pentru Măsuri Fitosanitare (International Standard for Phytosanitary Measures)
- PM – standard tehnic EPPO (Phytosanitary Measures / Pest Management)
- FAO – Organizația Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură
- EFSA – Autoritatea Europeană pentru Siguranța Alimentelor (European Food Safety Authority)
- UE – Uniunea Europeană
- PCR / Real-time PCR – reacția de polimerizare în lanț (metodă moleculară de laborator pentru confirmarea organismelor dăunătoare)
- GIS – sistem informațional geografic (Geographic Information System)

	Plan general de acțiuni pentru gestionarea focarelor de organisme dăunătoare plantelor pe teritoriul Republicii Moldova	Ediția: 1
		Revizia: 0
		Data aplicării:

- IMSOC / EUROPHYT – sisteme informatice ale UE pentru notificarea oficială a focarelor și interceptărilor fitosanitare
- FAQ – set de întrebări frecvente (Frequently Asked Questions)

4. PROCEDURA GENERALĂ DE INTERVENȚIE

Prezentul capitol descrie fluxul unic de răspuns aplicabil oricărui organism dăunător reglementat de prezentul plan, de la depistarea unei suspiciuni până la ridicarea măsurilor. Valorile concrete (termene exacte, raze ale zonelor, praguri de decizie) care diferă de la un organism dăunător la altul sunt stabilite în Partea a II-a; aici sunt prezentate doar principiile și termenele generale, valabile în absența unei prevederi specifice contrare.

4.1. Etapele răspunsului

Răspunsul la o suspiciune sau la o confirmare urmează, în toate cazurile, următoarea succesiune de etape:

Etapa	Conținut	Responsabil	Termen orientativ
1	Depistare / suspiciune în teren	Inspector STSA, operator, cetățean, capcană de monitorizare	imediat la observare
2	Notificare internă	STSA → Direcția de profil/ANSA	în aceeași zi
3	Prelevare probe și examinare preliminară	STSA, CNSAPSA	24-48 ore
4	Diagnostic și confirmare oficială	CNSAPSA (cu confirmare secundară, dacă este cazul)	Conform proceduri de confirmare
5	Activarea comisiei pentru situații de criză și a modului specific	ANSA	imediat după confirmare
6	Completarea fișei de stabilire a zonelor delimitate	STSA	fără întârziere, în funcție de amploarea focarului
7	Aprobarea calendarului de aplicare („plan de acțiuni”)	Comisia pentru situații de criză / ANSA	24-48 ore de la confirmare
8	Aplicarea măsurilor de eradicare/izolare	STSA, operatori, prestatori contractați	conform calendarului
9	Notificare internațională	ANSA (Direcția de profil)	max. 3 zile lucrătoare de la confirmare

**Plan general de acțiuni pentru gestionarea
focarelor de organisme dăunătoare plantelor pe
teritoriul Republicii Moldova**

Ediția: 1

Revizia: 0

Data aplicării:

10	Monitorizare post-eradicare	STSA, Direcția de profil	perioadă specifică, a se vedea modulul
11	Ridicarea măsurilor / declararea zonei libere	ANSA	după îndeplinirea criteriilor din modulul specific

4.2. Notificarea internă și raportarea

Orice persoană – inspector fitosanitar, operator profesionist, proprietar de teren, cercetător sau cetățean – care observă semne sau simptome ce indică o posibilă prezență a unui organism dăunător reglementat are obligația sau este încurajată, după caz, să notifice imediat STSA din raza teritorială respectivă, prin canalele oficiale de raportare (telefon, e-mail).

- a) STSA înregistrează notificarea, efectuează o verificare preliminară în teren și, dacă suspiciunea este plauzibilă, prelevează probe conform metodologiei din modulul specific organismului dăunător suspectat;
- b) STSA transmite către direcția de profil, fără întârziere, fișa de constatare, localizarea GPS, fotografiile/înregistrările relevante și orice informație disponibilă privind sursa posibilă a infestării;
- c) Direcția de profil centralizează notificările la nivel național, evaluează necesitatea activării comisiei pentru situații de criză și informează conducerea ANSA;
- d) dacă suspiciunea implică un organism dăunător care nu este reglementat de prezentul plan, direcția de profil evaluează necesitatea elaborării unui modul nou.

4.3. Notificarea internațională

Republica Moldova, în calitate de parte semnatară a Convenției Internaționale pentru Protecția Plantelor (CIPP/IPPC) și în conformitate cu art. 11 alin. (1) din Legea nr. 422/2023, are obligația de raportare oficială a dăunătorilor conformă Standardului Internațional pentru Măsurile Fitosanitare ISPM 17 (*Pest reporting*), care prevede că fiecare parte contractantă raportează cât mai curând posibil prezența confirmată, absența sau răspândirea unui organism dăunător de carantină pe teritoriul său.

Suplimentar, ANSA informează de îndată autoritățile fitosanitare naționale ale statelor vecine (România, Ucraina) pe cale bilaterală, atunci când focarul este situat în apropierea frontierei sau prezintă risc de extindere transfrontalieră, în conformitate cu acordurile bilaterale de cooperare fitosanitară în vigoare.

Toate notificările internaționale se redactează de direcția de profil și se aprobă de conducerea ANSA.

	Plan general de acțiuni pentru gestionarea focarelor de organisme dăunătoare plantelor pe teritoriul Republicii Moldova	Ediția: 1
		Revizia: 0
		Data aplicării:

4.4. Principii generale de delimitare a zonelor

Imediat după confirmarea oficială a unui focar, autoritatea competentă efectuează *Fișa de stabilire a zonelor delimitate* cu scopul stabilirii limitelor zonei infestate și ale zonei tampon, în conformitate cu art. 17 alin. (2) și art. 18 din Legea nr. 422/2023 și cu principiile stabilite în ISPM 9 (*Pest eradication*) și ISPM 8 (*Determining of parast status in a area*).

Fișă de stabilire a zonelor delimitate:

- inspecții vizuale și/sau capcane amplasate progresiv față de punctul de confirmare, până la identificarea limitei reale a infestării;
- evaluarea factorilor de dispersie specifici organismului dăunător, inclusiv mobilitatea acestuia, prezența plantelor gazdă în vecinătate, condițiile meteorologice dominante și existența barierelor naturale sau artificiale;
- marcarea fizică a limitelor zonelor demarcate prin panouri sau indicatoare și publicarea acestora, cu coordonatele GPS în cauză, pe pagina oficială a ANSA.

Lățimile zonei infestate și ale zonei tampon, precum și criteriile de ajustare a acestora în funcționalitatea condițiilor concrete din teren, stabilitate pentru fiecare organism dăunător în capitolul scop din Partea a II-a.

4.5. Decizia eradicare sau izolare/limitare și gestionarea zonelor demarcate

Conform art. 17 alin. (1) din Legea nr. 422/2023, la confirmarea oficială a prezenței unui organism dăunător de carantină, autoritatea competentă, în limita resurselor financiare alocate, întreprinde imediat toate măsurile fitosanitare necesare pentru eradicarea organismului dăunător din zona demarcată, în conformitate cu Măsurile și principiile de gestionare a riscurilor prevăzute la Cap. II din Anexa nr. 2 a aceleiași legi. Concomitent, autoritatea competentă investighează, fără întârziere, sursa prezenței organismului dăunător, în special în ceea ce privește circulația plantelor, produselor vegetale și a altor obiecte, și posibilitatea ca organismul dăunător să se fi extins în urma acestei circulații, conform art. 17 alin. (2). Măsurile de eradicare și investigațiile se aplică indiferent dacă organismul dăunător este prezent în spații publice sau private, conform art. 17 alin. (4).

Prin derogare de la regula generală, în situația în care anchetele efectuate conform art. 19 sau alte dovezi demonstrează că eradicarea organismului dăunător dintr-o zonă demarcată nu este posibilă, autoritatea competentă aprobă, în temeiul art. 28 alin. (2), măsuri cu scopul de izolare a acestuia. Toate măsurile, fie de eradicare, fie de izolare, se iau în conformitate cu Măsurile și principiile de gestionare a riscurilor prevăzute la Cap. II din Anexa nr. 2 a Legii nr.

**Plan general de acțiuni pentru gestionarea
focarelor de organisme dăunătoare plantelor pe
teritoriul Republicii Moldova**

Ediția: 1

Revizia: 0

Data aplicării:

422/2023, ținând seama de riscurile specifice ale organismului dăunător, de condițiile și riscurile pedoclimatice ale țării și de necesitatea aplicării măsurilor de atenuare a riscurilor, conform art. 28 alin. (4).

Conform art. 18 alin. (1) din Legea nr. 422/2023, imediat după confirmarea oficială a prezenței unui organism dăunător, autoritatea competentă stabilește una sau mai multe zone demarcate, compuse dintr-o zonă infestată și o zonă tampon.

Zona infestată cuprinde, conform art. 18 alin. (2):

- a) toate plantele cunoscute ca fiind infestate;
- b) toate plantele care prezintă semne sau simptome care indică o posibilă infestare;
- c) toate celelalte plante susceptibile de a fi contaminate sau infestate, inclusiv cele din imediata apropiere a plantelor infestate, provenite din plante infestate sau cu o sursă comună de producție;
- d) terenul, solul, apele curgătoare sau alte elemente infestate sau susceptibile de a fi infestate.

Zona tampon este adiacentă și înconjoară zona infestată. Suprafața sa se stabilește în conformitate cu principiile de gestionare a riscurilor din Cap. II al Anexei nr. 2, ținând seama de riscul de răspândire a organismului dăunător pe cale naturală sau prin activități umane. Dacă barierele naturale sau artificiale elimină sau reduc riscul de răspândire în afara zonei infestate, nu este necesară stabilirea unei zone tampon, conform art. 18 alin. (3). Lățimile implicite ale zonelor sunt stabilite pentru fiecare organism dăunător în capitolul corespunzător din Partea a II-a.

Prin derogare, dacă la prima examinare autoritatea competentă consideră că organismul dăunător poate fi eliminat imediat, aceasta poate decide să nu stabilească o zonă demarcată, cu condiția efectuării unei anchete care să confirme că nu au fost infestate și alte plante sau produse vegetale, conform art. 18 alin. (4).

Conform art. 19 alin. (1), autoritatea competentă efectuează cel puțin o anchetă pe an pentru fiecare zonă demarcată privind evoluția prezenței organismului dăunător. Pe baza rezultatelor, limitele zonei infestate, ale zonei tampon și ale zonei demarcate se modifică după caz, conform art. 19 alin. (3). La adoptarea oricărei decizii de modificare, autoritatea competentă ia în considerare, conform art. 19 alin. (5): biologia organismului dăunător și a

**Plan general de acțiuni pentru gestionarea
focarelor de organisme dăunătoare plantelor pe
teritoriul Republicii Moldova**

Ediția: 1

Revizia: 0

Data aplicării:

vectorului acestuia; prezența plantelor gazdă; condițiile pedoclimatice; și probabilitatea că măsurile de eradicare au fost aplicate cu succes.

Autoritatea competentă elimină zona demarcată și ridică măsurile de eradicare după îndeplinirea cumulativă a condițiilor prevăzute la art. 19 alin. (4): ancheta demonstrează că zona este liberă de organisme dăunătoare și nu s-a constatat prezența acestora pe o perioadă suficient de lungă, conform criteriilor specifice stabilite pentru fiecare organism dăunător în Partea a II-a.

5. MONITORIZARE, DIAGNOSTIC ȘI GESTIONAREA DATELOR

5.1. Principii de supraveghere bazată pe risc

Supravegherea fitosanitară este una dintre activitățile de bază ale autorității competente și furnizează fundamentul tehnic pentru aplicarea măsurilor fitosanitare, conform ISPM 6. Aceasta cuprinde două componente complementare: supravegherea generală și supravegherea specifică.

Supravegherea generală constă în colectarea de informații privind organismele dăunătoare din orice sursă disponibilă — rapoarte ale operatorilor profesioniști, ale autorităților publice locale, ale instituțiilor de cercetare, ale publicului larg sau ale altor organizații.

Supravegherea specifică constă în colectarea activă, de către autoritatea competentă, a datelor privind un organism dăunător determinat, pe o durată definită și într-o zonă definită.

Conform art. 22 din Legea nr. 422/2023, autoritatea competentă efectuează anchete bazate pe risc, în anumite perioade, în vederea depistării prezenței organismelor dăunătoare de carantină și a semnelor sau simptomelor specifice acestora. Anchetele se efectuează în toate unitățile administrativ-teritoriale în care prezența organismului dăunător nu a fost depistată și includ cel puțin examinări vizuale, iar dacă este cazul, eșantionare și teste de laborator.

Planificarea anuală a activităților de supraveghere se face pe baza unei analize de risc, actualizată de direcția de profil, care ține cont de:

- căile de introducere cu probabilitate ridicată (puncte de trecere a frontierei, pepiniere, depozite, trasee de migrație transfrontalieră);
- zonele cu istoric de infestări sau cu condiții climatice și de sol favorabile pentru dezvoltarea organismului dăunător (hărțile de risc specifice sunt indicate în Partea a II-a);
- densitatea culturilor-gazdă și importanța economică a zonelor de producție;

Plan general de acțiuni pentru gestionarea focarelor de organisme dăunătoare plantelor pe teritoriul Republicii Moldova

Ediția: 1

Revizia: 0

Data aplicării:

- rezultatele supravegherii din anii anteriori și recomandările internaționale actualizate (EPPO, EFSA, FAO).

Conform art. 23 din Legea nr. 422/2023, autoritatea competentă aprobă programe multianuale de anchetă, pentru o perioadă de 5-7 ani, care stabilesc obiectivul, zona geografică acoperită, metodologia, calendarul și frecvența examinărilor, precum și metodele de înregistrare și raportare a datelor colectate. Pe baza acestor programe, direcția de profil stabilește anual, pentru fiecare organism dăunător, numărul și amplasarea punctelor de supraveghere și frecvența inspecțiilor.

Conform art. 24 din Legea nr. 422/2023, pentru fiecare organism dăunător prioritar se efectuează anual câte o anchetă, cu un număr suficient de examinări vizuale, eșantionări și testări, pentru a asigura, cu un nivel ridicat de încredere, depistarea la timp a organismului dăunător.

5.2. Centrul Național Sănătatea animalelor, Plantelor și Siguranța Alimentelor, fluxul probelor și confirmarea

Conform art. 10 alin. (2) din Legea nr. 422/2023, confirmarea oficială a prezenței unui organism dăunător de carantină se bazează pe diagnosticul unui laborator acreditat, desemnat de autoritatea competentă. Centrul Național Sănătatea animalelor, Plantelor și Siguranța Alimentelor (CNSAPSA) este laboratorul oficial responsabil de diagnosticarea organismelor dăunătoare reglementate de prezentul plan. Atunci când capacitatea de confirmare pentru un organism dăunător specific nu este disponibilă la nivel național, probele sunt transmise la un laborator extern de referință.

Fiecare probă transmisă la CNSAPSA este însoțită obligatoriu de procesul verbal (Anexa 2), care conține codul probei, data și locația (coordonate GPS), specia și organul prelevat, numele inspectorului care a efectuat prelevarea și istoricul relevant al parcelei sau locației. Conform cerințelor de înregistrare din ISPM 6 (secțiunea 4 — Pest Records), fiecare probă primește un cod unic de identificare care permite urmărirea acesteia de la prelevare până la emiterea buletinului de analiză.

Orice rezultat pozitiv obținut de CNSAPSA este supus unei confirmări secundare, prin repetarea analizei cu metode sau markeri diferiți sau de un al doilea operator autorizat, pentru a elimina riscul de rezultate fals-pozitive cu consecințe economice nejustificate. Buletinul de analiză oficial emis de CNSAPSA constituie documentul care declanșează notificarea internă (pct. 4.2), notificarea internațională (pct. 4.3) și activarea modulului specific din Partea a II-a. Atunci când volumul de probe transmise la CNSAPSA depășește capacitatea de procesare disponibilă, de exemplu în cazul unor focare în mai multe zone în același timp, se aplică procedura de prioritizare a probelor și de transmitere către laboratorul extern de referință, descrisă la pct. 7.3.

	Plan general de acțiuni pentru gestionarea focarelor de organisme dăunătoare plantelor pe teritoriul Republicii Moldova	Ediția: 1
		Revizia: 0
		Data aplicării:

5.3. Evidența datelor, înregistrările și trasabilitatea

Conform cerințelor din ISPM 6 (secțiunile 3.5, 3.10 și 4), autoritatea competentă ține o evidență structurată și centralizată a tuturor datelor de supraveghere, astfel încât acestea să poată fi accesate, verificate și raportate în orice moment. Direcția de profil asigură, la nivel național, următoarele:

- sistem informațional geografic (GIS): hărțile zonelor de risc, ale punctelor de supraveghere și ale zonelor demarcate sunt actualizate centralizat la direcția de profil, cu acces pentru STSA;
- registre de evidență: fiecare focar confirmat primește un cod unic de identificare, sub care se arhivează toate documentele asociate — fișe de constatare, procese-verbale de prelevare, buletine de analiză, decizii ale Comisiei pentru situații de criză, rapoarte de monitorizare post-eradicare;
- marcare în teren: plantele sau parcelele eșantionate ori marcate pentru tratament sau defrișare se identifică prin marcaje vizibile și coordonate GPS, pentru a asigura urmărirea fiecărei acțiuni în teren;
- arhivare: toate STSA au obligația de a arhiva, digital și fizic, documentele privind supravegherea și focarele gestionate.

Pentru organismele dăunătoare care necesită urmărirea unor zone de mare suprafață sau cu limite dificil de stabilit (de exemplu organisme mobile sau cu răspândire rapidă), modulul specific din Partea a II-a poate indica instrumente de evidență suplimentare, adaptate situației respective.

5.4. Verificarea eficacității măsurilor aplicate

Conform ISPM 6 (secțiunea 5 — Analysis and Reporting), datele colectate prin supraveghere trebuie analizate și raportate în mod structurat, pentru a sprijini luarea deciziilor privind gestionarea organismelor dăunătoare. STSA și direcția de profil verifică eficacitatea măsurilor aplicate pe baza următorilor indicatori:

- evoluția numărului de plante sau capturi confirmate pozitiv, de la o inspecție la alta;
- reducerea sau creșterea suprafeței infestată între ancheta inițială și inspecțiile ulterioare;
- rezultatele inspecțiilor efectuate după aplicarea fiecărei măsuri;
- numărul de focare noi confirmate într-o perioadă determinată, față de perioadele anterioare;
- respectarea termenelor stabilite în calendarul de aplicare a măsurilor (Anexa 1).

Dacă indicatorii arată că o măsură nu produce efectul așteptat, comisia pentru situații de criză reevaluează strategia, inclusiv decizia eradicare sau izolare de la pct. 4.5, și

Plan general de acțiuni pentru gestionarea focarelor de organisme dăunătoare plantelor pe teritoriul Republicii Moldova

Ediția: 1

Revizia: 0

Data aplicării:

consemnează în scris motivele schimbării de abordare. Rezultatele acestor verificări se includ în raportarea anuală și stau la baza evaluării și revizuirii planului (cap. 8).

6. COMUNICARE, INFORMARE ȘI PREGĂTIRE

Comunicarea oficială în domeniul fitosanitar reprezintă o obligație legală a autorității competente și un instrument esențial pentru asigurarea cooperării operatorilor profesioniști și a publicului în aplicarea măsurilor fitosanitare. Prezentul capitol stabilește cadrul comun de comunicare și instruire, valabil pentru toate organismele dăunătoare reglementate de prezentul plan. Conținutul informativ specific fiecărui organism dăunător — simptome, riscuri, întrebări frecvente — este prevăzut în modulul corespunzător din Partea a II-a.

6.1. Strategia de comunicare pe categorii de public

Conform art. 12 alin. (1) din Legea nr. 422/2023, atunci când se confirmă oficial prezența unui organism dăunător de carantină, autoritatea competentă se asigură că operatorii profesioniști ale căror plante, produse vegetale sau alte obiecte sunt afectate sunt informați imediat. Conform art. 13 din aceeași lege, atunci când este vorba despre un organism dăunător prioritar, autoritatea competentă informează publicul larg cu privire la măsurile luate sau preconizate și cu privire la orice măsuri care trebuie luate de operatorii profesioniști sau de alte persoane.

Comunicarea se structurează pe următoarele categorii de public:

- a) **operatorii și proprietarii direct afectați** din zona infestată și zona tampon: informare directă, scrisă, transmisă de STSA, cu explicarea clară a restricțiilor, a măsurilor obligatorii și a termenelor; punct de contact local pentru întrebări;
- b) **fermieri, operatori și asociații profesionale** din afara zonei demarcate, dar din sectorul potențial afectat: buletine informative, panouri în zonele de risc, sesiuni de instruire organizate de STSA în colaborare cu asociațiile profesionale;
- c) **publicul larg**: comunicate pe pagina oficială a ANSA și pe rețelele sociale, materiale informative (fișe de recunoaștere, postere), linie de raportare a suspiciunilor (telefon sau e-mail dedicat);
- d) **mass-media**: comunicat de presă oficial, aprobat de comisia pentru situații de criză, transmis prin persoana de contact desemnată conform pct. 6.2, pentru a evita declarații neoficiale sau contradictorii;
- e) **notificarea internațională**: notificările către părțile semnatare ale CIPP și către EPPO, conform termenelor de la pct. 4.3, redactate de direcția de profil și aprobate de conducerea ANSA.

Responsabilitatea pentru aprobarea fiecărui mesaj oficial — comunicat de presă, postare pe rețele sociale, buletin informativ — revine comisiei pentru situații de criză, prin persoana de contact desemnată, pentru a asigura un mesaj unic și coerent pe toată durata focarului.

	Plan general de acțiuni pentru gestionarea focarelor de organisme dăunătoare plantelor pe teritoriul Republicii Moldova	Ediția: 1
		Revizia: 0
		Data aplicării:

6.2. Persoana responsabilă de comunicare

Imediat după activarea comisiei pentru situații de criză, aceasta desemnează nominal o persoană de contact responsabilă de comunicarea publică. Datele de contact ale acestei persoane — nume, funcție, număr de telefon și adresă electronică dedicată — se publică pe pagina oficială a ANSA în maximum 48 de ore de la confirmarea focarului.

În absența unui focar activ, coordonarea comunicării preventive — campanii de informare, materiale de recunoaștere, actualizarea seturilor de întrebări frecvente — este asigurată de direcția de profil.

6.3. Întrebări frecvente

Direcția de profil elaborează și actualizează, pentru fiecare organism dăunător, un set de întrebări frecvente, pregătit din timp și disponibil în modulul specific din Partea a II-a, astfel încât să poată fi utilizat imediat la confirmarea unui focar. Setul comun de întrebări, valabil pentru orice organism dăunător, include cel puțin:

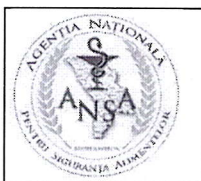
- 1) Ce este organismul dăunător depistat și de ce este periculos?
- 2) Cum poate fi recunoscut (simptome, aspect)?
- 3) Ce trebuie să fac dacă suspectez prezența lui pe proprietatea mea?
- 4) Ce înseamnă zona infestată și zona tampon și care sunt limitele lor?
- 5) Ce restricții se aplică în zona mea privind circulația plantelor, a materialului săditor și a utilajelor?
- 6) De ce sunt necesare măsurile aplicate și cât timp vor dura?
- 7) Există compensații pentru pierderile suferite ca urmare a măsurilor aplicate?
- 8) Pe cine pot contacta pentru informații suplimentare?

Setul de întrebări frecvente specific fiecărui organism dăunător, care include detalii tehnice adaptate, este disponibil în capitolul dedicat din Partea a II-a și se actualizează ori de câte ori se modifică parametrii tehnici ai modulului respectiv.

6.4. Instruirea personalului și exerciții de simulare

Direcția de profil organizează, cu sprijinul STSA și, după caz, al institutelor de cercetare partenere și al organizațiilor internaționale (EPPO, FAO, CIPP), programe periodice de instruire pentru inspectorii fitosanitari și alte categorii de personal implicat, vizând:

- a) recunoașterea organismelor dăunătoare reglementate și a stadiilor lor de dezvoltare;
- b) metodele de supraveghere, eșantionare și prelevare de probe specifice fiecărui organism dăunător;
- c) aplicarea măsurilor fitosanitare și utilizarea echipamentelor în condiții de siguranță;
- d) procedurile de notificare, raportare și comunicare publică;

**Plan general de acțiuni pentru gestionarea
focarelor de organisme dăunătoare plantelor pe
teritoriul Republicii Moldova**

Ediția: 1

Revizia: 0

Data aplicării:

e) evaluarea impactului asupra mediului al măsurilor aplicate.

Conform art. 26 alin. (1) din Legea nr. 422/2023, autoritatea competentă efectuează exerciții de simulare a implementării planurilor de urgență la intervale stabilite, în funcție de biologia organismului dăunător prioritar și de riscul prezentat de acesta, cu implicarea tuturor părților interesate relevante. Cel puțin o dată pe an, ANSA organizează un astfel de exercițiu — pe teren sau sub formă teoretică — pentru a testa capacitatea de reacție a comisiei pentru situații de criză, a STSA și a CNSAPSA, inclusiv pentru scenariul unor focare simultane în mai multe zone. Rezultatele fiecărui exercițiu de simulare se consemnează într-un raport și stau la baza revizuirii planului, conform cap. 8.

7. RESURSE ȘI SCENARII DE CRIZĂ

7.1. Resurse financiare

Conform art. 17 alin. (1) din Legea nr. 422/2023, măsurile fitosanitare se aplică în limita resurselor financiare alocate autorității competente. Fondurile pentru activitățile de monitorizare, supraveghere și intervenție prevăzute de prezentul plan sunt asigurate, în principal, din bugetul ANSA. Costurile aferente măsurilor care implică intervenția altor autorități se suportă de acestea din bugetele proprii, conform competențelor stabilite prin actele lor de constituire.

- pentru focarele care implică valori naturale sau peisagistice protejate, finanțarea măsurilor specifice de mediu se solicită, suplimentar, de la Agenția de Mediu și MAIA;
- Direcția de profil estimează anual, în programul de monitorizare/supraveghere, necesarul de resurse pentru anul următor, inclusiv o rezervă pentru intervenții de urgență neplanificate;
- pentru fiecare focar confirmat, comisia pentru situații de criză estimează costul intervenției și îl comunică conducerii ANSA, în vederea alocării operative a fondurilor necesare.

7.2. Resurse umane

Personalul necesar pentru implementarea măsurilor este asigurat, în primul rând, din resursele proprii ale ANSA (Direcția de profil, STSA, CNSAPSA). Atunci când amplasarea unui focar depășește capacitatea curentă, comisia pentru situații de criză poate mobiliza resurse suplimentare astfel:

- realocarea temporară de personal din alte subdiviziuni teritoriale STSA neafectate;
- contractarea unor prestatori externi (operatori specializați în tratamente, defrișări, monitorizare entomologică) pentru efectuarea supravegherii sau a unor lucrări specifice, în limita bugetului disponibil;

	Plan general de acțiuni pentru gestionarea focarelor de organisme dăunătoare plantelor pe teritoriul Republicii Moldova	Ediția: 1
		Revizia: 0
		Data aplicării:

- solicitarea de sprijin din partea institutelor de cercetare partenere, conform parteneriatelor specifice indicate în Partea a II-a pentru fiecare organism dăunător;
- colaborarea cu APL pentru sprijin logistic și cu structuri de protecție civilă, atunci când amplasarea focarului o impune.

7.3. Scenarii de capacitate limitată

Prezentul plan prevede, pentru scenariile de capacitate limitată descrise mai jos, măsurile generale de gestionare corespunzătoare. Măsurile specifice fiecărui organism dăunător sunt detaliate, dacă este cazul, în Partea a II-a.

7.3.1. Focare simultane în mai multe regiuni

- comisia pentru situații de criză prioritizează intervenția în funcție de riscul economic și de gradul de extindere a fiecărui focar, conform criteriilor de la pct. 4.5;
- direcția de profil realocă personalul disponibil din regiunile cu risc mai scăzut și activează, dacă este necesar, prestatorii externi conform pct. 7.2;
- necesarul de personal suplimentar se dimensionează în funcție de suprafața care poate fi inspectată în mod realist de un inspector într-o zi, valoare orientativă indicată în modulul specific din Partea a II-a, ajustată în funcție de tipul de teren și de organismul dăunător implicat.

7.3.2. Capacitate insuficientă de laborator

- CNSAPSA stabilește, împreună cu direcția de profil, o ordine de prioritate a probelor în funcție de riscul economic și de termenele legale de notificare;
- dacă volumul de probe depășește capacitatea CNSAPSA, se activează procedura de transmitere către laboratorul extern de referință indicat în modulul specific al organismului dăunător respectiv;
- direcția de profil informează comisia pentru situații de criză cu privire la orice întârziere estimată în obținerea rezultatelor, pentru ajustarea calendarului de aplicare a măsurilor.

7.3.3. Lipsă temporară de personal instruit

- direcția de profil ține o listă actualizată a personalului instruit pentru fiecare organism dăunător reglementat, inclusiv personal din alte subdiviziuni care poate fi mobilizat temporar;
- programele de instruire (cap. 6.4) sunt organizate astfel încât cel puțin un inspector din fiecare STSA să fie familiarizat cu procedurile generale, indiferent de organismul dăunător care face obiectul supravegherii în zona sa.

8. EVALUAREA ȘI REVIZUIREA PLANULUI

Plan general de acțiuni pentru gestionarea focarelor de organisme dăunătoare plantelor pe teritoriul Republicii Moldova

Ediția: 1

Revizia: 0

Data aplicării:

8.1. Evaluarea periodică

Direcția de profil efectuează o evaluare anuală a funcționării prezentului plan, pe baza:

- rezultatelor monitorizării și supravegherii din anul precedent (cap. 5);
- focarelor gestionate în perioada respectivă și a indicatorilor de eficacitate aplicați (pct. 5.4);
- rapoartelor exercițiilor de simulare (pct. 6.4);
- recomandărilor primite din partea EPPO, CIPP și a altor parteneri tehnici, transmise în cadrul cooperării bilaterale sau al unor misiuni de evaluare;
- sesizărilor și propunerilor primite de la STSA, operatori, asociații profesionale sau institute de cercetare partenere.

Concluziile evaluării anuale se consemnează într-un raport prezentat conducerii ANSA, care stabilește, dacă este necesar, măsurile de revizuire a planului.

8.2. Revizuirea planului

Conform art. 25 alin. (5) din Legea nr. 422/2023, autoritatea competentă actualizează planul după fiecare exercițiu de simulare efectuat conform art. 26. Suplimentar, planul se revizuieste ori de câte ori este necesar, în special în următoarele situații:

- modificarea legislației naționale sau a reglementărilor UE relevante la care Republica Moldova s-a aliniat, ori a standardelor EPPO sau ISPM aplicabile;
- apariția unor informații științifice noi privind biologia, distribuția sau metodele de control ale unui organism dăunător;
- constatarea, în urma gestionării unui focar real sau a unui exercițiu de simulare, a unor lacune sau ineficiențe în procedurile aplicate;
- recomandări primite din partea partenerilor internaționali sau în urma unor misiuni de evaluare;
- includerea unui nou organism dăunător în domeniul de aplicare al planului, prin adăugarea unui modul nou în Partea a II-a (pct. 1.2).

Revizuirea Părții I se aprobă de conducerea ANSA și se consemnează în Lista de control a ediției/reviziei. Revizuirea unui modul specific din Partea a II-a nu impune revizuirea integrală a Părții I, cu excepția cazului în care modificarea afectează direct prevederile comune. Responsabilitatea pentru inițierea propunerilor de revizuire revine Direcției de profil, iar responsabilitatea pentru aprobarea finală revine conducerii ANSA.

	Plan general de acțiuni pentru gestionarea focarelor de organisme dăunătoare plantelor pe teritoriul Republicii Moldova	Ediția: 1
		Revizia: 0
		Data aplicării:

ANEXA 1

Calendar de aplicare a măsurilor

Notă: Se completează de comisia pentru situații de criză sau de către o persoană desemnată odată cu confirmarea oficială. Un exemplar se transmite conducerii ANSA pentru aprobare și se arhivează sub codul unic al focarului.

1. Ce s-a întâmplat și unde?					
Codul unic al focarului					
Organismul dăunător confirmat					
Data confirmării (buletin CNSAPSA nr. ____)					
Raionul / localitatea / coordonatele GPS					
Suprafața estimată afectată (ha)					
Proprietarul / operatorul afectat					
Cultura / specia gazdă afectată					
Data la care s-a activat Comisia pentru situații de criză					
Coordonatorul comisiei pentru situații de criză (nume, funcție)					
Persoana de contact pentru public (nume, telefon, e-mail)					
2. Care sunt limitele zonelor stabilite?					
Zona	Suprafața (ha)	Descrierea limitelor geografice	Data stabilirii		
Zona infestată					
Zona tampon					
Alte zone (dacă este cazul)					
3. Pe cine am anunțat?					
Cine	Modalitate	Data transmiterii	Confirmat?		
Direcția de profil / conducerea ANSA	intern		Da / Nu		
MAIA	intern		Da / Nu		
EPPO / CIPP	oficial internațional		Da / Nu		
Autoritățile fitosanitare din România	bilateral		Da / Nu		
Autoritățile fitosanitare din Ucraina	bilateral		Da / Nu		
Administrația publică locală	oficial		Da / Nu		
Operatorii / proprietarii din zona afectată	direct, în scris		Da / Nu		
4. Ce facem, cine face și până când?					
Nr.	Măsura	Responsabil	Termen	Realizat	Observații

**Plan general de acțiuni pentru gestionarea
focarelor de organisme dăunătoare plantelor pe
teritoriul Republicii Moldova**

Ediția: 1

Revizia: 0

Data aplicării:

1.	Marcarea fizică a limitelor zonelor			Da / Nu	
2.	Publicarea zonelor pe pagina ANSA			Da / Nu	
3.	Interzicerea circulației materialului vegetal din zonă			Da / Nu	
4.	Prelevare probe suplimentară			Da / Nu	
5.	Tratament de urgență împotriva vectorului / dăunătorului			Da / Nu	
6.	Eliminarea / distrugerea plantelor infectate			Da / Nu	
7.	Curățarea utilajelor folosite în zonă			Da / Nu	
8.	Prima inspecție de verificare după aplicarea măsurilor			Da / Nu	
9.	Raport intermediar către direcția de profil			Da / Nu	

5. De ce avem nevoie?

Ce trebuie	Cât ne trebuie	Ce avem / este aprobat
Inspectori / personal		
Echipamente și ustensile		
Produse fitosanitare (tip, cantitate)		
Mijloace de transport		
Buget necesar (MDL)		

6. Eradicăm sau izolăm și de ce?

Strategia aleasă	☐ Eradicare completă ☐ Izolare / limitare
De ce am ales această strategie	
Factorul principal care a determinat decizia	

7. Cât timp monitorizăm după intervenție?

Durata monitorizării după intervenție	
Cât de des se fac inspecții vizuale	
Numărul și amplasarea capcanelor (dacă este cazul)	
Ce condiții trebuie îndeplinite ca zona să fie declarată liberă	
Data estimată a ridicării măsurilor	

	Plan general de acțiuni pentru gestionarea focarelor de organisme dăunătoare plantelor pe teritoriul Republicii Moldova	Ediția: 1
		Revizia: 0
		Data aplicării:

ANEXA 2

Notă: Prezentul proces – verbal se completează prin platforma LIMS și se încheie în 3 exemplare: unul însoțește probele, unul – se păstrează la subdiviziunea teritorială care a prelevat proba și unul - la proprietarul încărcăturii.

Laborator: LCF IP(FITO)

PROCES – VERBAL de prelevare a probelor din produse vegetale pentru analize

Nr. (1) _____ / data _____ Nr pachet-safeu/sigiliului(2) _____
 Subsemnatul(3) _____ Raion: _____, str. _____, nr. _____, am prelevat probe și 1 (una) de
 la(5) _____, situat în localitatea(6) _____, str. _____, nr. _____, având adresa juridică în Str. _____,
 (nr. unit. de transport, nr. depozit, teren agricol cu suprafața ha) _____, cod fiscal _____,
 aparținând agentului economic(7) _____, nr. _____, tel. _____, Tara importator(8) _____, denumirea și adresa firmei producătoare din țara de origine(6) _____,
 Scopul prelevării probei(9): _____ (program de supraveghere, teren agricol ☐, depozit ☐, control oficial inopinat ☐ (export ☐, import ☐, reexport ☐, autocontrol ☐)

Nr d/o(10)	Cantitatea totală probei prelevate (unități/kg)	Denumirea produsului testat (tipul probei) (11)	Descrierea lotului din care provine proba		Examine solicitate
			Unități de ambalaje în lot(12)	Cantitatea lotului(13)	

Data eșantionării: _____

Alte detalii relevante _____

Eu, reprezentantul, confirm că sunt de acord cu procedura efectuată și îmi asum responsabilitatea de a transporta la laborator proba integră ambalată, sigilată, etichetată de inspector.

Persoana care prelevează proba

Reprezentantul încărcăturii

L.Ș.

L.Ș.

(numele/semnătura/ștampilă.)

(Numele/Semnătura/ștampilă.)

Probe au fost recepționate pe data de _____ de către reprezentantul laboratorului

(numele, prenumele persoanei)

(semnătura

**Plan general de acțiuni pentru gestionarea
focarelor de organisme dăunătoare plantelor pe
teritoriul Republicii Moldova**

Ediția: 1

Revizia: 0

Data aplicării:

ANEXA 3

Fișă de stabilire a zonelor demarcate

Notă: Se completează o singură dată de subdiviziunea teritorială după confirmarea oficială a prezenței unui organism dăunător, în vederea stabilirii limitelor zonei infestate și ale zonei-tampon. Constituie documentul justificativ pentru decizia de delimitare a zonelor.

1. Date despre focar								
Codul unic al focarului								
Organismul dăunător confirmat								
Data confirmării (buletin de analiză nr. ____)								
Raionul / localitatea								
Coordonatele GPS ale punctului de confirmare								
Proprietarul / operatorul								
Cultura / specia gazdă								
Suprafața parcelei în care s-a confirmat prezența (ha)								
2. Perioada și echipa care a efectuat fișa								
Data începerii completării								
Data finalizării completării								
Inspectorii participanți (nume, funcție)								
3. Parcele verificate în jurul focarului								
Nr.	Localizare / coordoanate GPS	Distanța față de focar (m/km)	Cultura / specia	Suprafața verificată (ha)	Plante examinate	Plante cu simptome	Probe prelevate	Rezultat
1.								
2.								
3.								
4.								
5.								
5. Surse de risc identificate în zonă								
Tipul sursei			Localizare / coordoanate GPS		Suprafață / număr		Observații	
Plantații abandonate sau neîngrijite								
Plante-gazdă crescute spontan								

	Plan general de acțiuni pentru gestionarea focarelor de organisme dăunătoare plantelor pe teritoriul Republicii Moldova	Ediția: 1
		Revizia: 0
		Data aplicării:

Alte plante-gazdă din vecinătate			
Pepiniere			
Depozite, spații de condiționare			
6. Trasabilitatea materialului			
Proveniența materialului săditor din parcela afectată			
Loturi distribuite din parcela afectată către alți operatori			
Utilaje folosite în parcelă care provin din alte zone			
7. Factori luați în calcul la stabilirea limitelor			
Distribuția plantelor-gazdă în jurul focarului			
Prezența și densitatea vectorului (<i>dacă este aplicabil</i>)			
Bariere naturale (păduri, ape, relief)			
Bariere artificiale (zone urbane, drumuri)			
Condiții meteorologice relevante			
Alte elemente			
8. Limitele propuse			
Zona	Suprafața (ha)	Descrierea limitelor	Justificarea propunerii
Zona infestată			
Zona-tampon			
Alte zone reglementate			
9. Concluzii și observații			

Plan general de acțiuni pentru gestionarea focarelor de organisme dăunătoare plantelor pe teritoriul Republicii Moldova

Ediția: 1

Revizia: 0

Data aplicării:

Partea II

9. PLANURI DE ACȚIUNE SPECIFICE PE ORGANISM DĂUNĂTOR

Prezentul capitol cuprinde modulul tehnic specific pentru fiecare organism dăunător prioritar pentru Republica Moldova. Fiecare modul conține exclusiv elementele tehnice specifice acelui organism, completând cadrul general stabilit în Partea I. Modulul specific constituie planul de acțiuni în sensul art. 27 din Legea nr. 422/2023.

Modulul 9.1. Grapevine flavescence dorée phytoplasma și vectorul *Scaphoideus titanus*

9.1.1. Identitate, taxonomie și statut fitosanitar

Agentul patogen cunoscut sub denumirea de *Grapevine flavescence dorée phytoplasma* (FD) reprezintă una dintre cele mai severe amenințări la adresa viticulturii moderne. Din punct de vedere taxonomic, acesta aparține clasei *Mollicutes*, un grup de microorganisme procariote care se disting prin absența peretelui celular, fiind delimitate doar de o membrană unitară. Această caracteristică biologică le conferă o rezistență naturală la antibioticele care ținesc sinteza peretelui celular (cum este penicilina) și le face extrem de dependente de gazda lor pentru supraviețuire. Fitoplasma FD este inclusă în grupul filogenetic 16SrV (îngălbenirea ulmului), subgrupurile 16SrV-C și 16SrV-D fiind cele mai frecvent identificate în focarele europene de viță-de-vie.

Taxonomie

Regn	<u>Bacterii</u>
Încrângătura	<u>Tenericutes</u>
Clasă	<u>Mollicutes</u>
Ordin	<u>Acholeplasmatales</u>
Familia	<u>Acholeplasmataceae</u>
Gen	<u>Fitoplasma</u>

9.1.2. Biologie și ciclu biologic

Fitoplasma nu supraviețuiește în mediul exterior, în sol sau în apă. În plantele infectate, aceasta se localizează și se înmulțește în vasele liberiene (floem). Iarna supraviețuiește în rădăcini și în coarde, iar primăvara se deplasează în părțile superioare ale plantei.

Transmiterea de la plantă la plantă se realizează prin vectorul *Scaphoideus titanus*. Insecta preia fitoplasma din seva plantei bolnave, aceasta trece prin tubul digestiv și se înmulțește în intestinul mijlociu, apoi ajunge în hemolimfă și colonizează glandele salivare, de unde este transmisă unei alte plante prin salivă. Între momentul preluării fitoplasmei și momentul în care insecta poate transmite boala există o perioadă de latență de 10 până la 45 de zile, în funcție de temperatură. După această perioadă, insecta rămâne infecțioasă pentru tot restul vieții.

Boala se mai poate transmite și prin altoire, însă cu eficiență foarte scăzută. Fitoplasma nu se transmite mecanic — de exemplu, prin foarfecile de tăiere sau prin alte unelte.

Plan general de acțiuni pentru gestionarea focarelor de organisme dăunătoare plantelor pe teritoriul Republicii Moldova

Ediția: 1

Revizia: 0

Data aplicării:

Scaphoideus titanus se hrănește exclusiv pe viță-de-vie și are o singură generație pe an. Ouăle sunt depuse începând cu sfârșitul lunii iulie, în scoarța lemnului de viță-de-vie mai vechi de doi ani, și rezistă peste iarnă. Larvele parcurg cinci stadii de dezvoltare, de la mijlocul lunii mai până la mijlocul lunii iulie. Adulții apar din iulie până la începutul lunii septembrie. Atât larvele, cât și adulții pot prelua fitoplasma, însă masculii transmit boala mai eficient decât femelele. Nu există dovezi privind transmiterea de la adult la ou.

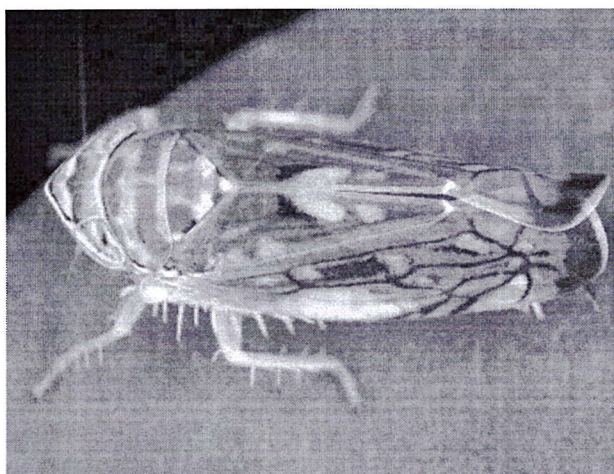

Foto 9.1.1. Vectorul viței-de-vie, cicada *Scaphoideus titanus*

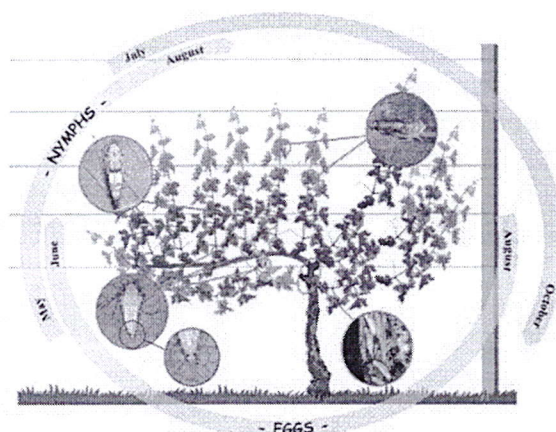

Foto 9.1.2. Ciclul de viață al *Scaphoideus titanus*

9.1.3. Plante gazdă și vectorul

Planta-gazdă principală și cea mai afectată economic este *Vitis vinifera*. Speciile de portaltoi americani (*Vitis riparia*, hibridii de *V. berlandieri* × *V. rupestris*) pot găzdui fitoplasma fără simptome vizibile, comportându-se ca surse discrete de infecție în pepiniere. Curpenul de pădure (*Clematis vitalba*) poate fi infectat și poate servi drept rezervor natural de fitoplasmă în vecinătatea plantațiilor viticole.

Vectorul *Scaphoideus titanus* este strict adaptat genului *Vitis*, dar se poate hrăni și pe *Clematis vitalba* și alte specii de *Vitis* spp. din flora spontană. Plantele-gazdă ale vectorului situate în imediata vecinătate a plantațiilor comerciale prezintă un risc fitosanitar semnificativ și nu trebuie tolerate într-o zonă de cel puțin 30–50 m față de viile comerciale.

Zonele cu risc ridicat includ: plantațiile viticole abandonate sau neîngrijite, care nu beneficiază de tratamente și devin nuclee necontrolate de multiplicare a vectorului; prezența *Clematis vitalba* în vecinătatea viilor; și pepinierele viticole fără program de monitorizare a vectorului. Viile abandonate identificate în vecinătatea exploatațiilor active se semnalează

Plan general de acțiuni pentru gestionarea focarelor de organisme dăunătoare plantelor pe teritoriul Republicii Moldova

Ediția: 1

Revizia: 0

Data aplicării:

obligatoriu la STSA pentru includere în programul de monitorizare sau pentru aplicarea procedurilor de defrișare prevăzute de lege.

9.1.4. Distribuție geografică și situația în regiune

Din punct de vedere geografic, *Flavescence dorée* a fost identificată inițial în Franța în anii '50 și de atunci s-a răspândit constant în marile zone viticole ale Europei. În prezent, boala este endemică în regiuni vaste din Italia, Serbia, Croația, Slovenia și Elveția. În ultimii ani, focare îngrijorătoare au fost raportate și confirmate oficial în România, Ungaria și Ucraina, ceea ce demonstrează o expansiune clară către Est. Pentru Republica Moldova, această distribuție reprezintă un risc iminent, deoarece granițele noastre sunt practic înconjurată de zone unde patogenul sau vectorul sunt deja stabiliți. Prezența confirmată a vectorului *S. titanus* în podgoriile moldovenești, chiar și în absența oficială a fitoplasmei, transformă țara noastră într-un mediu receptiv unde o singură introducere accidentală de material infectat poate genera un dezastru viticol.

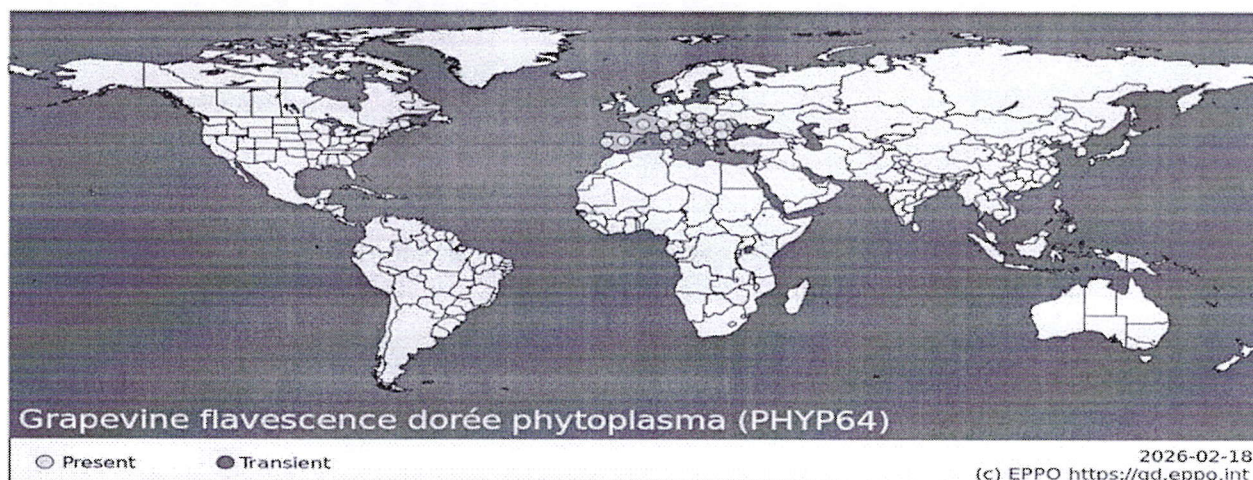

Foto 9.1.3. Situația oficială a prezenței fitoplasmei în lume (EPPO)

9.1.5. Importanță economică și impact fitosanitar

Flavescence dorée este considerată una dintre cele mai grave boli ale viței-de-vie din Europa. Spre deosebire de alte boli care afectează doar calitatea recoltei dintr-un an, aceasta compromite viabilitatea pe termen lung a plantei. Butucii infectați nu se pot vindeca — fitoplasma nu poate fi eliminată dintr-o plantă deja infectată prin tratamente chimice, singura soluție fiind eliminarea plantei.

În absența controlului vectorului, incidența bolii într-o plantație poate crește rapid de la un an la altul, ducând la pierderea viabilității economice a podgoriei în decurs de câțiva ani.

	Plan general de acțiuni pentru gestionarea focarelor de organisme dăunătoare plantelor pe teritoriul Republicii Moldova	Ediția: 1
		Revizia: 0
		Data aplicării:

Costurile directe pentru operatorii afectați includ eliminarea și distrugerea butucilor infectați, defrișarea completă a parcelelor cu grad ridicat de infecție, aplicarea obligatorie a tratamentelor împotriva vectorului în întreaga zonă delimitată, costurile de replantare și pierderea producției până la intrarea pe rod a noilor plantații. Costurile indirecte includ restricționarea circulației materialului săditor din zonele demarcate și scăderea valorii terenurilor viticole din zonele afectate.

Pentru Republica Moldova, unde viticultura reprezintă un sector economic strategic, cu suprafețe viticole extinse concentrate în sudul și centrul țării, introducerea și răspândirea necontrolată a acestui organism dăunător ar avea un impact economic și social major.

9.1.6. Căi de introducere și factori de risc

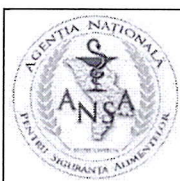
Principala cale de introducere este reprezentată de materialul de înmulțire viticol — vițe altoite, portaltoi, coarde altoi — provenit din zone în care boala sau vectorul sunt prezente. Riscul provine în special din materialul necertificat sau din schimburile informale între producători, care nu sunt însoțite de pașaport fitosanitar și nu au fost supuse verificărilor sau tratamentelor prevăzute de lege.

Alte căi de introducere și factori de risc:

- 1. circulația utilajelor agricole** — utilajele second-hand și echipamentele de recoltat provenite din regiuni cu prezența vectorului pot transporta adulți de *Scaphoideus titanus*; curățarea utilajelor înainte de deplasarea dintr-o zonă în alta este obligatorie;
- 2. dispersia naturală a vectorului** — adulții se pot deplasa pe distanțe apreciabile, iar dispersia poate fi favorizată de curenții de aer; această cale este dificil de controlat administrativ, motiv pentru care monitorizarea în zonele de frontieră este esențială, având în vedere focarele confirmate în statele vecine;
- 3. prezența rezervoarelor naturale** — *Clematis vitalba* și viile abandonate din vecinătatea plantațiilor comerciale constituie nuclee necontrolate în care vectorul se poate multiplica liber;
- 4. pepinierele fără program de monitorizare** — deoarece plantele tinere pot purta infecția fără simptome vizibile timp de mai mulți ani, pepinierele care nu monitorizează prezența vectorului prezintă risc ridicat de distribuție a materialului infectat, dar aparent sănătos.

9.1.7. Simptome și diagnostic de teren

Identificarea timpurie a simptomelor reprezintă prima linie de apărare. Manifestările pot varia în funcție de soi, dar următoarele semne sunt caracteristice pentru grupul bolilor de tip îngălbenire a viței-de-vie, din care face parte Flavescence dorée:

**Plan general de acțiuni pentru gestionarea
focarelor de organisme dăunătoare plantelor pe
teritoriul Republicii Moldova**

Ediția: 1

Revizia: 0

Data aplicării:

- 1. Modificarea culorii foliajului** — la soiurile cu struguri albi, frunzele capătă nuanțe galben-aurii; la soiurile colorate, devin roșii sau violacee. Decolorarea este neregulată, apare cu precădere între nervuri și poate fi însoțită de zone necrotice maronii sau negre pe nervuri.
- 2. Rularea frunzelor** — frunzele afectate se rulează caracteristic spre interior, luând formă de triunghi sau poligon, și devin casante și sfărâncioase la atingere.
- 3. Maturarea incompletă a lemnului** — lăstarii afectați nu se lignifică corespunzător, rămânând verzi și flexibili până toamna târziu, ceea ce îi face vulnerabili la îngheț. Creșterea este, în general, slabă.
- 4. Afectarea strugurilor** — ciorchinii pot rămâne mici, necoți sau se pot usca complet și cădea prematur. Uscarea uniformă a întregului ciorchine este caracteristică; uscarea separată a boabelor individuale indică, de regulă, o altă cauză.

Simptomele de mai sus sunt aproape identice cu cele produse de fitoplasma Bois noir (stolbur), care nu este organism de carantină și are o epidemiologie complet diferită, fiind transmisă de alți vectori. Diferențierea exclusiv vizuală, în teren, nu este suficientă. Orice plantă cu astfel de simptome trebuie prelevată și testată în laborator înainte de a fi încadrată ca focar de Flavescence dorée.

Pentru standardizarea raportărilor de teren, se completează lista de control din tabelul următor, atașată fiecărei fișe de inspecție (Anexa 2) din partea I a planului:

Tabelul 9.1.1: Lista de control a simptomelor vizuale (Checklist)

Organul afectat	Simptom observat	Confirmat
Frunze	Schimbarea culorii (galben/roșu) între nervuri	(Da/Nu)
Frunze	Rularea marginilor în formă de triunghi/poligon	(Da/Nu)
Frunze	Textură casantă (se sparg la strângere în mână)	(Da/Nu)
Lăstari	Lipsa lignificării (rămân verzi și flexibili toamna)	(Da/Nu)
Lăstari	Necroze sau puncte negre la bază	(Da/Nu)
Ciorchini	Uscarea completă a rahisului sau stafidirea boabelor	(Da/Nu)

9.1.8. Supravegherea și monitorizarea vectorului

9.1.8.1. Tipuri de verificări în teren

Se efectuează două tipuri de verificări:

Verificări anuale în zonele curate — în raioanele unde boala nu a fost depistată, dar unde ar putea apărea. Se verifică în primul rând plantațiile viticole și pepinierele.

	Plan general de acțiuni pentru gestionarea focarelor de organisme dăunătoare plantelor pe teritoriul Republicii Moldova	Ediția: 1
		Revizia: 0
		Data aplicării:

Verificări anuale detaliate în zonele-tampon — atunci când există o zonă demarcată. Acestea sunt mai amănunțite: se examinează mai multe plante, se iau mai multe probe și se fac mai multe testări.

Dacă se confirmă un focar, verificările se extind și la vița-de-vie sălbatică, la viile abandonate și la vița-de-vie din grădini, deoarece acestea pot fi sursa primelor infecții.

La toate verificările se fac trei lucruri: se examinează vizual plantele, se iau probe dacă se suspectează boala și se amplasează capcane pentru prinderea vectorului. Verificările se fac conform fișei de supraveghere fitosanitară întocmite de ANSA.

9.1.8.2. Cine face, ce face și când

Nr.	Acțiunea	Cine	Termen
1.	Stabilește punctele de monitorizare pe raioane, conform Anexei 3, și le transmite subdiviziunilor teritoriale	Direcția de profil	până la 1 mai anual
2.	Cumpără și distribuie capcanele galbene lipicioase către subdiviziunile teritoriale	Direcția de profil	până la 15 iunie anual
3.	Amplasează capcanele în punctele stabilite, pe ramuri, la înălțimea unde coroana este cea mai dezvoltată, astfel încât frunzele să nu acopere capcana	STSA	până la 5 iulie anual
4.	Verifică capcanele și schimbă panourile lipicioase	STSA	la fiecare 10–14 zile, până la 15 octombrie
5.	Examinează vizual plantele din parcelele alese	STSA	lunar, în perioada iulie–octombrie
6.	Completează actul privind controlul fitosanitar din Anexa 5	STSA	în ziua inspecției
7.	Transmite direcției de profil situația capturilor și a inspecțiilor	STSA	până la data de 5 a fiecărei luni
8.	Selectează insectele capturate și trimite la laborator doar exemplarele suspecte	STSA	în 5 zile de la citirea capcanei
9.	Centralizează datele primite de la subdiviziunile teritoriale	Direcția de profil	lunar
10.	Întocmește raportul anual privind rezultatele verificărilor	Direcția de profil	până la 30 aprilie, pentru anul precedent

9.1.8.3. Reguli practice pentru capcane

1. capcanele se amplasează în primul rând în plantațiile aflate lângă vegetație spontană, vii abandonate sau pepiniere;
2. numărul de capcane pentru fiecare raion este stabilit în Anexa 4;

**Plan general de acțiuni pentru gestionarea
focarelor de organisme dăunătoare plantelor pe
teritoriul Republicii Moldova**

Ediția: 1

Revizia: 0

Data aplicării:

3. capcanele pot fi amplasate și de viticultori, dacă STSA i-a instruit în prealabil;
4. insectele capturate nu se pun în pungi de plastic, deoarece se strivesc la dezlipire; se decupează bucata de capcană pe care se află insecta suspectă și se pune într-o cutie rigidă, împreună cu procesul verbal din Anexa 2;
5. parcelele în care se face examinarea vizuală nu trebuie să fie aceleași cu cele în care sunt capcane; inspectorul alege parcele care reprezintă toate zonele de producere din raion, inclusiv pepinierele.

Termenele de mai sus pot fi schimbate anual de direcția de profil, în funcție de vremea din anul curent și de momentul în care au apărut primele insecte în anul precedent.

Foto 9.1.4. Amplasarea capcanelor galbene într-o plantație de viță-de-vie în exploatare

Foto 9.1.5 Amplasarea capcanelor galbene într-o plantație de viță-de-vie abandonată

9.1.9. Prelevarea probelor și analiza de laborator

9.1.9.1. Când și ce se prelevează

Când în timpul verificărilor se găsește o plantă cu simptome suspecte, inspectorul ia imediat probe. Conform standardului EPPO PM 7/079, probele se prelevează numai în perioada iulie–octombrie, când fitoplasma se poate detecta cel mai bine.

De la fiecare plantă suspectă se prelevează 20 de frunze cu simptome. Probele de la maximum 5 plante pot fi combinate într-o singură probă de laborator, ceea ce reduce costurile de analiză fără a afecta rezultatul.

**Plan general de acțiuni pentru gestionarea
focarelor de organisme dăunătoare plantelor pe
teritoriul Republicii Moldova**

Ediția: 1

Revizia: 0

Data aplicării:

Frunzele se prelevează obligatoriu cu tot cu pețiol (codiță), deoarece acolo se află cea mai mare cantitate de fitoplasmă. Materialul de analizat este format din pețioluri și nervura principală a frunzei. De la materialul săditor aflat în repaus, fără frunze, se prelevează bucăți de scoarță sau de grefon, din care se recoltează țesutul vascular.

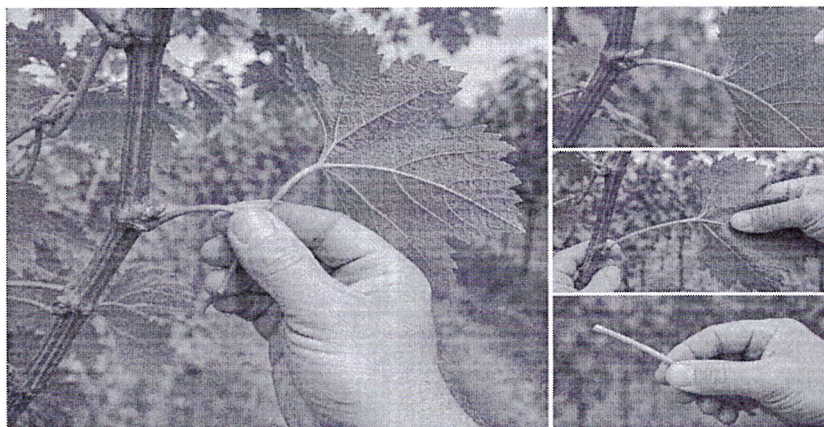

Foto 9.1.6. Prelevarea frunzelor cu pețiol și cu
nervurilor principale și centrale ale acesteia.

9.1.9.2. Cum se ambalează și se transportă

1. fiecare probă se pune separat într-o pungă etichetată;
2. proba trebuie să ajungă la laborator proaspătă, la maximum 20°C, iar dacă se poate, ținută la 4°C pe drum;
3. fiecare probă este însoțită obligatoriu de procesul verbal din Anexa 2, completat cu coordonatele GPS, soiul plantei și tratamentele aplicate în parcelă.

9.1.9.3. Transportarea probelor

Probele se transportă la laborator în cel mai scurt timp posibil de la prelevare.

Probele de plante trebuie să ajungă în stare proaspătă, fără să se ofilească sau să se usuce. Pe durata transportului se țin la umbră și, dacă este disponibilă, într-o ladă frigorifică sau într-un recipient izoterm cu acumulatori de frig. Dacă proba nu poate fi expediată în aceeași zi, se păstrează la frigider până la expediere.

Probele de vector se transportă în cutii rigide, protejate de căldură și de umiditate. Cutiile nu se așază unele peste altele, pentru a nu deforma conținutul.

Fiecare probă este însoțită obligatoriu de procesul verbal din Anexa 2, completat integral.

	Plan general de acțiuni pentru gestionarea focarelor de organisme dăunătoare plantelor pe teritoriul Republicii Moldova	Ediția: 1
		Revizia: 0
		Data aplicării:

9.1.9.4. Analiza de laborator

Conform art. 10 alin. (2) din Legea nr. 422/2023, confirmarea oficială a prezenței organismului dăunător se face numai pe baza analizei unui laborator acreditat, desemnat de autoritatea competentă.

Deoarece simptomele de *Flavescence dorée* pot fi confundate cu cele ale altor maladii ale viței-de-vie, în special cu Bois noir, examinarea vizuală nu este suficientă pentru confirmare. Este obligatorie analiza moleculară.

Metodele de analiză aplicabile sunt prevăzute în standardul de diagnostic EPPO PM 7/079. Standardul recomandă utilizarea metodelor real-time PCR sau nested PCR. Testul rapid LAMP, care poate fi folosit în teren, este recomandat doar în zonele unde boala este deja cunoscută ca prezentă, iar rezultatele pozitive obținute prin acest test trebuie confirmate prin celelalte metode moleculare.

Prin secvențierea produsului de amplificare se poate distinge *Grapevine flavescence dorée* de alte fitoplasme înrudite din același grup taxonomic.

Procedurile interne de analiză, conservare și raportare sunt cele stabilite de Centrul Național Sănătatea animalelor, Plantelor și Siguranța Alimentelor,, conform acreditării proprii.

9.1.9.5. Cine face, ce face și când

Nr.	Acțiunea	Cine	Termen
1.	Prelevează 20 de frunze cu simptome, fără necroze, de la planta suspectă	STSA	în ziua depistării, în perioada iulie–octombrie
2.	Decupează bucata de panou cu insecta suspectă și o pune în cutie rigidă	STSA	la citirea capcanei
3.	Ambalează, etichetează probele și completează procesul verbal din Anexa 2	STSA	la prelevare
4.	Transportă probele la laborator, protejate de căldură	STSA	în cel mult 48 de ore de la prelevare
5.	Analizează proba de plante prin real-time PCR sau nested PCR	CNSAPSA	conform procedurilor proprii
6.	Identifică specia insectelor primite și, dacă este cazul, le testează	CNSAPSA	conform procedurilor proprii
7.	Confirmă rezultatul pozitiv prin repetarea analizei	CNSAPSA	imediat după primul rezultat
8.	Emite buletinul de analiză și îl transmite direcției de profil și subdiviziunii teritoriale	CNSAPSA	imediat după finalizarea analizei
9.	Informează conducerea ANSA despre rezultatul pozitiv	Direcția de profil	în aceeași zi

	Plan general de acțiuni pentru gestionarea focarelor de organisme dăunătoare plantelor pe teritoriul Republicii Moldova	Ediția: 1
		Revizia: 0
		Data aplicării:

9.1.10. Măsuri preventive și de control

9.1.10.1. Principiul de bază

O plantă deja infectată cu fitoplasmă nu poate fi vindecată. Tratamentul chimic direct al fitoplasmei nu este posibil. Din acest motiv, strategia se bazează pe trei direcții: folosirea materialului săditor sănătos, eliminarea plantelor infectate și controlul vectorului.

9.1.10.2. Materialul săditor

Se folosește exclusiv material săditor sănătos, provenit din surse care pot dovedi originea și starea fitosanitară, însoțit de documentele prevăzute de lege. Se evită schimburile informale de material între producători.

Pentru materialul destinat plantării, tratamentul cu apă caldă poate elimina fitoplasma. Conform standardului EPPO PM 10/18, tratamentul constă în imersarea materialului în apă la temperatura de 50°C, timp de 45 de minute. Materialul supus tratamentului trebuie să fie în repaus vegetativ, cu lemnul complet lignificat.

Timpul de tratament se contorizează din momentul în care apa revine la 50°C după introducerea materialului. Apa trebuie să aibă temperatură uniformă în tot volumul recipientului, iar temperatura se monitorizează permanent pe toată durata tratamentului.

Tratamentul cu apă caldă este eficient atât împotriva fitoplasmei, cât și împotriva ouălor de *Scaphoideus titanus* aflate în lemn.

9.1.10.3. Controlul vectorului în plantații mature

Momentele eficiente de intervenție împotriva vectorului sunt:

1. primăvara, în perioada de eclozare a larvelor;
2. la apariția primilor adulți, ca tratament de completare.

Monitorizarea vectorului prin capcane galbene lipicioase, conform pct. 9.1.8, indică momentul potrivit pentru fiecare tratament.

Tratamentele împotriva vectorului sunt justificate în zonele unde prezența fitoplasmei este confirmată. În zonele unde fitoplasma nu este prezentă, aplicarea de rutină a tratamentelor împotriva vectorului nu aduce beneficii fitosanitare. Tratamentele devin obligatorii în zonele demarcate, imediat după confirmarea unui focar. Alegerea produsului se face exclusiv din Registrul de stat al produselor de uz fitosanitar și al fertilizanților, în vigoare la data aplicării, sau pe baza recomandărilor direcției de profil în domeniul produselor de uz fitosanitar (PUF).

	Plan general de acțiuni pentru gestionarea focarelor de organisme dăunătoare plantelor pe teritoriul Republicii Moldova	Ediția: 1
		Revizia: 0
		Data aplicării:

9.1.10.4. Reducerea surselor de infecție din jurul plantațiilor

Viile abandonate. Plantațiile viticole abandonate sau neîngrijite din vecinătatea viilor comerciale reprezintă un risc, deoarece nu beneficiază de tratamente și pot găzdui atât fitoplasma, cât și vectorul. Subdiviziunea teritorială identifică și ține evidența acestor plantații, le include în programul de monitorizare și informează proprietarii despre risc.

În zonele demarcate, măsurile privind aceste plantații se dispun conform art. 17 din Legea nr. 422/2023 și sunt obligatorii pentru proprietari.

Vița-de-vie crescută spontan. Vița-de-vie sălbatică și portaltoii americani care cresc spontan în afara plantațiilor — pe marginea drumurilor, în tufărișuri, pe garduri sau în terenuri necultivate din apropierea viilor — pot găzdui fitoplasma și vectorul. Acestea se identifică în cadrul verificărilor de teren și se includ în evidența subdiviziunii teritoriale.

Curpenul de pădure (*Clematis vitalba*). Este o plantă cățărătoare sălbatică, întâlnită frecvent pe garduri vii, la marginea pădurilor și pe tufărișuri, care poate găzdui fitoplasma. Prezența acestei plante în imediata vecinătate a plantațiilor viticole se consimnează la verificările de teren, iar îndepărtarea ei se recomandă proprietarilor terenurilor respective.

Utilajele agricole. Utilajele și echipamentele provenite din alte zone se curăță de resturi vegetale înainte de a fi folosite în plantație, pentru a nu transporta exemplare adulte de vector.

9.1.10.5. Cine face, ce face și când

Nr.	Acțiunea	Cine	Termen
1.	Identifică și ține evidența viilor abandonate și a viței-de-vie crescute spontan din raion	STSA	anual, până la 1 aprilie
2.	Informează proprietarii despre riscul reprezentat de plantațiile abandonate și de vița-de-vie sălbatică din vecinătate	STSA	în 30 de zile de la inventariere
3.	Verifică documentele de proveniență a materialului săditor la operatorii din raion	STSA	la fiecare control planificat
4.	Verifică pepinierele privind aplicarea programului de monitorizare a vectorului	STSA	de două ori pe an, în perioada de vegetație
5.	Informează viticultorii despre măsurile preventive aplicabile	STSA	anual, înainte de sezonul de vegetație
6.	Elaborează și distribuie materiale informative privind prevenirea	Direcția de profil	anual

	Plan general de acțiuni pentru gestionarea focarelor de organisme dăunătoare plantelor pe teritoriul Republicii Moldova	Ediția: 1
		Revizia: 0
		Data aplicării:

9.1.11. Măsuri aplicate în caz de suspiciune

9.1.11.1. Ce se consideră suspiciune

Se consideră suspiciune situația în care, în timpul verificărilor în teren sau la sesizarea unui operator, se observă la vița-de-vie simptome caracteristice îngălbenirilor descrise la pct. 9.1.7, fără a exista încă o confirmare de laborator.

Conform art. 14 din Legea nr. 422/2023, operatorii profesioniști care suspectează prezența unui organism dăunător de carantină informează imediat autoritatea competentă. Conform art. 15, aceeași obligație revine și altor persoane care constată o astfel de situație.

9.1.11.2. Acțiuni imediate în teren

La constatarea unei suspiciuni, inspectorul:

1. verifică vizual planta și confirmă prezența simptomelor caracteristice;
2. marchează plantele suspecte cu vopsea sau bandă de semnalizare și notează coordonatele GPS;
3. prelevează probe conform pct. 9.1.9;
4. întocmește procesul-verbal de constatare;
5. comunică în scris operatorului măsurile temporare obligatorii.

9.1.11.3. Măsuri temporare până la primirea rezultatului

Până la comunicarea rezultatului de laborator, în parcela respectivă se aplică următoarele:

1. se interzice scoaterea materialului de înmulțire din parcelă — vițe, butași, coarde altoi nu pot fi mutate în altă locație;
2. nu se folosește material din parcela suspectă pentru altoire;
3. se aplică tratament împotriva vectorului, dacă acesta este prezent în plantație, cu produse din Registrul de stat al produselor de uz fitosanitar și al fertilizanților;
4. operatorul ține evidența persoanelor și utilajelor care intră în parcelă;
5. plantele marcate nu se taie și nu se îndepărtează până la primirea rezultatului.

9.1.11.4. După primirea rezultatului

Dacă rezultatul este **negativ**, măsurile temporare se ridică, iar situația se consemnează în Fișa de stabilire a zonelor delimitate. Parcela rămâne sub observație în cadrul verificărilor obișnuite.

	Plan general de acțiuni pentru gestionarea focarelor de organisme dăunătoare plantelor pe teritoriul Republicii Moldova	Ediția: 1
		Revizia: 0
		Data aplicării:

Dacă rezultatul este **pozitiv**, se aplică procedura completă prevăzută la capitolul 4 din Partea I: notificarea, activarea comisiei pentru situații de criză, stabilirea zonelor demarcate și adoptarea calendarului de măsuri conform Anexei 1.

9.1.11.5. Cine face, ce face și când

Nr.	Acțiunea	Cine	Termen
1.	Verifică suspiciunea în teren, marchează plantele și notează coordonatele GPS	STSA	în ziua sesizării
2.	Prelevează probe și întocmește procesul-verbal de constatare	STSA	în ziua verificării
3.	Comunică în scris operatorului măsurile temporare obligatorii	STSA	în 24 de ore de la verificare
4.	Informează direcția de profil despre suspiciune	STSA	în 48 de ore
5.	Verifică respectarea măsurilor temporare de către operator	STSA	săptămânal, până la primirea rezultatului
6.	Comunică rezultatul de laborator operatorului	STSA	în 24 de ore de la primirea buletinului

9.1.12. Delimitarea zonelor

9.1.12.1. Când se stabilesc zonele

Imediat după confirmarea oficială a prezenței fitoplasmei prin buletinul de analiză al laboratorului, autoritatea competentă stabilește zonele demarcate, conform art. 18 din Legea nr. 422/2023 și principiilor generale de la pct. 4.4 din Partea I.

9.1.12.2. Componenta zonelor

Zona infestată cuprinde:

1. plantele confirmate ca infectate prin analiză de laborator;
2. plantele care prezintă simptome caracteristice;
3. plantele susceptibile din imediata apropiere a celor confirmate, inclusiv cele din același rând sau provenite din același lot de material săditor.

Deoarece fitoplasma nu supraviețuiește în sol, în apă sau în mediul exterior, delimitarea zonei infestate se face în funcție de plantele vii prezente și de răspândirea vectorului, nu în funcție de suprafața de teren.

Zona-tampon înconjoară zona infestată. Conform Regulamentului aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 161/2026, lățimea zonei-tampon este de cel puțin 2,5 km.

	Plan general de acțiuni pentru gestionarea focarelor de organisme dăunătoare plantelor pe teritoriul Republicii Moldova	Ediția: 1
		Revizia: 0
		Data aplicării:

9.1.12.3. Fișă de stabilire a zonelor delimitate

Pentru stabilirea limitelor reale ale zonelor, se efectuează o fișă de stabilire a zonelor delimitate (Anexa 3) care include:

- examinarea vizuală a plantațiilor viticole din jurul punctului de confirmare, la distanțe crescătoare;
- amplasarea de capcane pentru evaluarea prezenței și densității vectorului;
- prelevarea de probe de la plantele cu simptome identificate în cursul inspecției;
- verificarea viilor abandonate, a viței-de-vie sălbatice și a pepinierelor din zonă.

La stabilirea limitelor se ține cont de distribuția plantelor-gazdă, de prezența vectorului, de barierele naturale sau artificiale și de datele privind proveniența materialului săditor din parcela afectată.

9.1.12.4. Marcarea și publicarea zonelor

Limitele zonelor demarcate se marchează în teren prin panouri sau indicatoare și se consemnează prin coordonate GPS. Zonele stabilite se publică pe pagina oficială a ANSA, împreună cu măsurile aplicabile în fiecare zonă.

Se poate prevedea și o delimitare grafică pe o hartă specializată.

Operatorii și proprietarii din zonele demarcate sunt informați direct, în scris, despre încadrarea terenurilor lor și despre obligațiile care le revin.

9.1.12.5. Modificarea și eliminarea zonelor

Conform art. 19 din Legea nr. 422/2023, autoritatea competentă efectuează cel puțin o anchetă anuală în fiecare zonă demarcată. Pe baza rezultatelor, limitele zonei infestate și ale zonei-tampon se modifică, după caz.

Condițiile de eliminare a zonelor demarcate sunt prevăzute la pct. 9.1.15.

9.1.12.6. Situația în care infecția apare în zona-tampon

Conform Regulamentului aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 161/2026, dacă prezența fitoplasmei este confirmată oficial la plantele din zona-tampon, se aplică prevederile art. 17 și 18 din Legea nr. 422/2023 — adică se dispun măsuri de eradicare și se stabilesc zone demarcate noi, corespunzătoare noii situații.

**Plan general de acțiuni pentru gestionarea
focarelor de organisme dăunătoare plantelor pe
teritoriul Republicii Moldova**

Ediția: 1

Revizia: 0

Data aplicării:

9.1.12.7. Cine face, ce face și când

Nr.	Acțiunea	Cine	Termen
1.	Îndeplinește fișa de stabilire a zonelor delimitate în jurul punctului de confirmare	STSA	imediat după confirmare
2.	Propune limitele zonelor demarcate	STSA, direcția de profil	în 5 zile de la confirmare
3.	Aprobă zonele demarcate	Autoritatea competentă	conform Anexei 1
4.	Marchează limitele zonelor în teren și înregistrează coordonatele GPS	STSA	în 10 zile de la aprobare
5.	Publică zonele demarcate pe pagina oficială	Direcția de profil	în 5 zile de la aprobare
6.	Informează în scris operatorii și proprietarii din zonele demarcate	STSA	în 10 zile de la aprobare
7.	Efectuează ancheta anuală în zonele demarcate	STSA	anual, în perioada iulie– octombrie

9.1.13. Eradicarea și izolarea organismului dăunător

9.1.13.1. Cele două regimuri posibile

Eradicarea este regula generală. Conform art. 17 alin. (1) din Legea nr. 422/2023, autoritatea competentă întreprinde imediat toate măsurile necesare pentru eliminarea completă a organismului dăunător din zona demarcată.

Izolarea se aplică prin derogare, atunci când anchetele efectuate conform art. 19 demonstrează că eradicarea nu mai este posibilă. În acest caz, conform art. 28 alin. (2), autoritatea competentă aprobă măsuri de limitare a răspândirii, potrivit Regulamentului aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 161/2026.

Conform ISPM 9, programul de eradicare cuprinde trei componente care se desfășoară simultan: supravegherea, care determină întinderea reală a infestării; izolarea, care împiedică răspândirea în afara zonei demarcate; și măsurile de control, care elimină organismul dăunător din zona infestată.

9.1.13.2. Măsurile aplicate

În zona în care se înregistrează infecții:

	Plan general de acțiuni pentru gestionarea focarelor de organisme dăunătoare plantelor pe teritoriul Republicii Moldova	Ediția: 1
		Revizia: 0
		Data aplicării:

1. plantele depistate ca fiind infectate se îndepărtează cu tot cu rădăcină și se distrug prin ardere sau prin altă metodă care asigură devitalizarea completă, cel târziu înainte de începutul următoarei perioade de vegetație;
2. când gradul de infecție dintr-o parcelă depășește 20% din numărul de plante, se elimină toate plantele din parcelă, întrucât perioada de latență de mai mulți ani a fitoplasmei face probabil ca restul plantelor să fie deja infectate fără simptome;
3. se aplică obligatoriu tratamente împotriva vectorului, conform pct. 9.1.10.3;
4. se elimină sursele de infecție identificate în cursul îndeplinirii fișei de stabilire a zonelor delimitate, conform pct. 9.1.10.4.

În zona-tampon:

1. se aplică tratamente împotriva vectorului atunci când prezența acestuia este constatată prin monitorizare;
2. se menține supravegherea intensificată prevăzută la pct. 9.1.8.

Situația în care fitoplasma este confirmată la plante din zona-tampon este tratată la pct. 9.1.12.6.

Supravegherea în întreaga zonă demarcată se desfășoară conform pct. 9.1.8, iar restricțiile privind circulația materialului vegetal sunt cele prevăzute la pct. 9.1.14.

9.1.13.3. Verificarea eficacității

Conform ISPM 9, eficacitatea programului se evaluează continuu. Se urmăresc:

1. executarea eliminării plantelor infectate în termenele stabilite;
2. aplicarea tratamentelor în perioadele indicate de datele din capcane;
3. evoluția numărului de capturi, comparativ cu perioada anterioară tratamentelor;
4. apariția de simptome noi la plantele rămase în parcelele afectate;
5. rezultatele analizelor efectuate în cursul supravegherii.

Dacă rezultatele arată că măsurile nu produc efectul așteptat, comisia pentru situații de criză reevaluează strategia, inclusiv trecerea de la eradicare la izolare. Motivele schimbării de abordare se consemnează în scris.

9.1.13.4. Cine face, ce face și când

Nr.	Acțiunea	Cine	Termen
1.	Comunică în scris operatorilor măsurile obligatorii	STSA	în 5 zile de la stabilirea zonelor

	Plan general de acțiuni pentru gestionarea focarelor de organisme dăunătoare plantelor pe teritoriul Republicii Moldova	Ediția: 1
		Revizia: 0
		Data aplicării:

2.	Supraveghează eliminarea și distrugerea plantelor infectate	STSA	până la începutul următoarei perioade de vegetație
3.	Comunică operatorilor momentul aplicării tratamentelor	STSA	cu cel puțin 5 zile înainte de fiecare tratament
4.	Verifică aplicarea efectivă a tratamentelor	STSA	după fiecare tratament
5.	Dispune eliminarea surselor de infecție din zona demarcată	STSA	în 30 de zile de la stabilirea zonelor
6.	Verifică eficacitatea măsurilor aplicate	STSA	la finalul sezonului de vegetație
7.	Raportează direcției de profil stadiul aplicării măsurilor	STSA	lunar
8.	Evaluează necesitatea ajustării strategiei	Comisia pentru situații de urgență	anual sau ori de câte ori rezultatele o impun

9.1.14. Circulația materialului vegetal

9.1.14.1. Principiul de bază

Conform art. 5 alin. (1) din Legea nr. 422/2023, sunt interzise introducerea, circulația, deținerea, multiplicarea sau eliberarea organismelor dăunătoare de carantină pe teritoriul țării. Restricțiile privind circulația materialului vegetal reprezintă componenta de izolare a programului de eradicare, în sensul ISPM 9: acestea împiedică răspândirea organismului dăunător în afara zonei demarcate, în timp ce măsurile de control acționează în interiorul acesteia.

9.1.14.2. Materialul supus restricțiilor

Restricțiile se aplică plantelor de *Vitis* L. destinate plantării, altele decât fructele și semințele — vițe altoite, portaltoi, coarde altoi, butași.

9.1.14.3. Restricțiile în zona demarcată

Din zona demarcată nu se scoate material de înmulțire viticol fără autorizarea autorității competente.

Materialul care urmează să circule din zona demarcată trebuie să provină din locuri de producere în care nu au fost constatate simptome și în care se aplică monitorizarea vectorului, sau să fi fost supus tratamentului cu apă caldă descris la pct. 9.1.10.2.

Orice transport de material de înmulțire viticol este însoțit de pașaportul fitosanitar, în condițiile prevăzute de Legea nr. 422/2023.

	Plan general de acțiuni pentru gestionarea focarelor de organisme dăunătoare plantelor pe teritoriul Republicii Moldova	Ediția: 1
		Revizia: 0
		Data aplicării:

9.1.14.4. Trasabilitatea retroactivă

La confirmarea unui focar se verifică proveniența materialului săditor din parcela afectată și destinația loturilor distribuite din aceasta în perioada anterioară confirmării. Rezultatele se consemnează în fișa de stabilire a zonelor delimitate, prevăzută în Anexa 3.

Dacă se constată că material din parcela afectată a fost distribuit către alți operatori, aceștia sunt informați, iar parcelele în care a fost plantat materialul respectiv se includ în programul de supraveghere.

9.1.14.5. Cine face, ce face și când

Nr.	Acțiunea	Cine	Termen
1.	Comunică operatorilor din zona demarcată restricțiile privind circulația materialului	STSA	în 5 zile de la stabilirea zonelor
2.	Verifică proveniența materialului din parcela afectată și destinația loturilor distribuite	STSA	în 15 zile de la confirmare
3.	Informează operatorii care au primit material din parcela afectată	STSA	în 5 zile de la identificare
4.	Verifică respectarea restricțiilor de circulație la operatorii din zona demarcată	STSA	lunar
5.	Autorizează, după caz, circulația materialului din zona demarcată	Autoritatea competentă	la solicitarea operatorului

9.1.15. Monitorizarea după aplicarea măsurilor și ridicarea zonelor demarcate

9.1.15.1. Perioada de monitorizare

După eliminarea plantelor infectate și aplicarea tratamentelor, zona nu poate fi declarată imediat liberă, deoarece fitoplasma are o perioadă de latență care poate ajunge la mai mulți ani, iar o plantă infectată poate să nu manifeste simptome o perioadă îndelungată.

Zonele demarcate rămân sub supraveghere timp de minimum trei ani consecutivi de la ultima constatare a prezenței fitoplasmei. În fiecare an se efectuează cel puțin o anchetă, conform art. 19 alin. (1) din Legea nr. 422/2023, care cuprinde examinarea vizuală a plantelor în perioada iulie–octombrie, monitorizarea vectorului prin capcane și testarea probelor prelevate de la plantele cu simptome suspecte.

	Plan general de acțiuni pentru gestionarea focarelor de organisme dăunătoare plantelor pe teritoriul Republicii Moldova	Ediția: 1
		Revizia: 0
		Data aplicării:

9.1.15.2. Verificarea finală

La finalul perioadei de monitorizare nu se testează toate plantele din zonă, ceea ce nu ar fi realizabil practic. Se verifică un număr de plante stabilit prin calcul de direcția de profil împreună cu laboratorul, ținând cont de suprafața zonei, de numărul de plante-gazdă și de precizia metodei de analiză.

Subdiviziunea teritorială primește numărul de plante care trebuie verificate și modul de distribuire a acestora, alegându-le din parcele diferite, răspândite uniform în toată zona.

9.1.15.3. Ridicarea măsurilor

Conform art. 19 alin. (4) din Legea nr. 422/2023, zonele demarcate se elimină atunci când verificarea finală arată că zona este liberă, prezența fitoplasmei nu a mai fost constatată pe parcursul perioadei de monitorizare și nu există populații active de *Scaphoideus titanus* care ar putea reiniția infecția.

La luarea deciziei se ține cont, conform art. 19 alin. (5), de biologia fitoplasmei și a vectorului, de prezența plantelor-gazdă, de condițiile de climă și de sol și de modul în care au fost aplicate măsurile.

După eliminarea zonei demarcate, restricțiile privind circulația materialului vegetal se ridică, statutul fitosanitar se actualizează conform ISPM 8, iar decizia se publică pe pagina oficială a ANSA.

9.1.15.4. Cine face, ce face și când

Nr.	Acțiunea	Cine	Termen
1.	Efectuează ancheta anuală în zonele demarcate	STSA	anual, în perioada iulie–octombrie
2.	Stabilește numărul de plante pentru verificarea finală și distribuirea acestora	Direcția de profil, CNSAPSA	înaintea ultimului an de monitorizare
3.	Efectuează verificarea finală	STSA	în ultimul an al perioadei de monitorizare
4.	Propune eliminarea zonelor demarcate	Direcția de profil	după finalizarea verificării
5.	Decide eliminarea zonelor demarcate	Autoritatea competentă	la propunerea direcției de profil
6.	Publică decizia și informează operatorii	Direcția de profil, STSA	în 10 zile de la decizie

	Plan general de acțiuni pentru gestionarea focarelor de organisme dăunătoare plantelor pe teritoriul Republicii Moldova	Ediția: 1
		Revizia: 0
		Data aplicării:

ANEXA 4

Planificarea capcanelor pentru monitorizarea vectorului *Scaphoideus titanus*, pe raioane

Notă: Tabelul stabilește necesarul orientativ de capcane galbene lipicioase pe raion, pe baza suprafețelor viticole înregistrate la momentul elaborării planului. Cifrele se actualizează anual de subdiviziunile teritoriale, în funcție de situația reală din teren.

Subdiviziunea teritorială	Suprafața viței-de-vie (ha)	Nr. capcane
Anenii Noi / Căușeni / Ștefan Vodă		
Cahul / Taraclia / Cantemir		
Hîncești / Cimișlia / Basarabeasca / Leova		
mun. Chișinău / Ialoveni / Strășeni / Criuleni / Dubăsari		
Ungheni / Nisporeni / Călărași		
Comrat / Ciadîr-Lunga / Vulcănești		
Orhei / Rezina / Telenesti / Șoldănești		
Drochia / Rîșcani / Soroca / Florești		
mun. Bălți / Sîngerei / Glodeni / Fălești		
Edineț / Briceni / Ocnița / Dondușeni		

**Plan general de acțiuni pentru gestionarea
focarelor de organisme dăunătoare plantelor pe
teritoriul Republicii Moldova**

Ediția: 1

Revizia: 0

Data aplicării:

ANEXA 5

ACT privind controlul fitosanitar

Notă: Se completează la rubricile relevante de inspectorul din cadrul subdiviziunii teritoriale după fiecare ieșire în teren.

REPUBLICA MOLDOVA			AGENȚIA NAȚIONALĂ PENTRU SIGURANȚA ALIMENTELOR	Original
ACT				
Seria ACF nr. _____		din " _____ " _____ 20 _____		
privind controlul fitosanitar				
Prezentul act a fost întocmit de către inspectorul fitosanitar al Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor				
(numele și prenumele, funcția și denumirea subdiviziunii)				
În conformitate cu legislația în vigoare cu privire la carantina fitosanitară, s-a efectuat controlul fitosanitar				
(denumirea producției, terenului, încăperii, mijlocului de transport)				
cantitatea (kg, ha, bucăți, m ² m ³) _____				
Destinate _____				
(exportului în, importului din)				
Produsă _____				
(denumirea localității – în cazul exportului, țara de origine în cazul importului)				
Depozitată _____				
(adresa depozitului)				
Nr. declarației pe propria răspundere privind intenția de import _____ din _____ 20 _____				
Nr. certificatului fitosanitar (în cazul importului) _____				
Denumirea exportatorului/importatorului, arendatorului _____				
Pentru investigații de laborator au fost selectate mostre (conform standardelor), nr. și cantitatea a fiecărei din ele _____				
Rezultatele investigațiilor _____				
Se stabilesc următoarele măsuri fitosanitare _____				
Termenul efectuării măsurilor _____				
Concluzia inspectorului în urma controlului fitosanitar _____				
Actul a fost întocmit în prezența reprezentantului _____				
(numele și prenumele, funcția)				
Inspector fitosanitar		Reprezentantul		
(semnătura)		(semnătura)		
L.Ș.		L.Ș.		